

Mackós Óvoda 1126 Budapest Németvölgyi út 46. OM azonosító: 034482
e-mail: mackos.ovoda@hegyvidek.hu www.mackosovoda.hu tel:06 1 35-60-528

MACKÓS ÓVODA

“EGÉSZSÉG - KÖRNYEZET - HAGYOMÁNY”

PEDAGÓGIAI PROGRAM

KÉSZÍTETTE A MACKÓS ÓVODA NEVELŐTESTÜLETE 1998- BAN

MÓDOSÍTOTTA

2004. május 30-án, valamint

2007. április 23-án

2010. április 23-án

2013. március 28-án

2016. augusztus 29-én

2018. augusztus 27-én

2019. augusztus 27-én

2022. február 24-én

2022. augusztus 30-án

2023. szeptember 12-én

Érvényességi és legitimációs záradék

Jelen Pedagógiai Program hatályba lépése: A fenntartó jóváhagyásának napján

A jelen Pedagógiai Program hatályba lépésével érvényét veszíti a Mackós Óvoda eddigi Pedagógiai Programja.
A módosítás indoka: törvényi változás, szervezeti átalakítás, Alapító Okirat módosítás, Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítása.

A Mackós Óvoda nevelőtestülete a pedagógiai program megalkotásában, értékelésében részt vett, azt 2023. év 09.12. napján tartott határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal 1/2023/2024 határozatszámom véleményezte és elfogadta.

Nevelőtestület nevében: Csere Dóra

Budapest Hegyvidék, 2023. 09.12.

Alkalmazotti közösség nevében: Rephun Mónika

Budapest Hegyvidék, 2023. 09.12.

Nyilatkozom, hogy a Mackós Óvoda Pedagógiai Program az éves elfogadott költségvetésen túl a fenntartóra többletköltséget nem ró.

Budapest Hegyvidék, 2023. 09.12.

Budaházi Márta
 Budaházi Márta
 óvodaigazgató

A Szülők Közössége a Mackós Óvoda Pedagógiai Program módosításának okáról tájékoztatást kapott, a Pedagógiai Programot megismerhette

Budapest Hegyvidék, 2023. 09.12.

[Signature]
 Szülői Közösség nevében

Fenntartói Jóváhagyás

A Mackós Óvoda Pedagógiai Programja jóváhagyásra a fenntartó Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzatnak megküldte.

A Mackós Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó

123/2023 (XV.) köz. hat. XII. ker. Hegyvidéki önk. kt. h.

határozatával jóváhagyta.

Kelt: Budapest Hegyvidék, 2023. szeptember 5.

Ph. Zoltán

Fenntartó képviseletében

Tartalomjegyzék

ÉRVÉNYESSEGI ÉS LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	2
1. AZ ÓVODA JELLEMZŐI	8
2. AZ ÓVODA TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KÖRNYEZETE	8
3. AZ ÓVODA TÖRTÉNETE	8
4. AZ ÓVODA FELTÉTELRENDSZERE	10
4.1. Tárgyi feltételek.....	10
4.2. Személyi feltételek	11
I. NEVELÉSÜNK ALAPJAI	13
1. JÖVŐKÉP	13
2. NEVELÉSI KONCEPCIÓ	13
3. ÓVODAI ÉRTÉKEINK.....	16
4. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉL-, FELADATRENDSZERE	17
4.1. Nevelésfilozófiai szintű cél	17
4.1.1. Nevelés elméleti szintű célok.....	17
4.2. Nevelésfilozófiai szintű feladatok	17
4.2.1. Neveléselméleti szintű feladatok	17
5. AZ ÓVODA PROGRAMJÁNAK ALAPJA	18
5.1. Egészség = Egészséges életmódra nevelés - EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM	19
5.1.1. Az egészséges életmódra nevelés elvei.....	19
5.1.2. Az egészséges életmódra nevelés célja.....	19
5.1.3. Az egészséges életmódra nevelés feladata	19
5.1.4. Az egészséges életmódra nevelés megvalósulása.....	20
5.2. Környezet - környezeti nevelés	25
5.3. A környezeti nevelési program	25
5.4. A környezeti nevelés alapjai óvodánkban	25
5.4.1. A környezeti nevelés célja	26
5.4.2. A környezeti nevelés feladata.....	27
5.5. Hagyomány – hagyományőrzés.....	28
5.5.1. Hagyományőrzésünk alapjai	28
5.5.2. Hagyományőrzésünk célja	28
5.5.3. Hagyományőrzésünk feladata.....	28
5.5.4. Az óvodapedagógus feladata.....	29
5.5.5. Hagyományőrző – jeles – napjaink és időszakaink.....	29
5.5.6. Egyéb hagyományőrző események	30
5.5.7. Az év folyamán végigvonuló hagyományok	30
6. ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS	31
6.1. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés - nevelés alapja.....	31
6.2. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés célja	31
6.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés feladata	32
6.4. Az óvodapedagógus feladata	32
7. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	33
7.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés alapja	33
7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja	33
7.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feladata	34
7.4. Az óvodapedagógus feladata	34
II. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK	35
1. JÁTÉK	35
1.1. A játék alapjai.....	35
1.2. Cél	35
1.3. Az óvodapedagógus feladata	35
2. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG.....	36
2.1. A munka jellegű tevékenységek alapja.....	36
2.2. A munka jellegű tevékenységek célja	37
2.3. A munka jellegű tevékenységek feladata.....	37
2.4. Az óvodapedagógus feladata	37
3. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	37
3.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás alapjai.....	37

3.2.	<i>A tanulás lehetséges formái az óvodában</i>	38
3.3.	<i>A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja</i>	38
3.4.	<i>A tevékenységekben megvalósuló tanulás feladata</i>	38
3.5.	<i>A tanulási folyamat szervezeti formái:</i>	38
3.6.	<i>Az óvodapedagógus feladatai</i>	38
4.	MOZGÁS	39
4.1.	<i>A mozgás alapja</i>	39
4.2.	<i>A mozgás célja</i>	39
4.3.	<i>A mozgás feladata</i>	40
4.4.	<i>Az óvodapedagógus feladata</i>	40
5.	A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	40
5.1.	<i>A külső világ tevékeny megismerésének célja</i>	40
5.2.	<i>A külső világ tevékeny megismerésének feladata</i>	40
5.3.	<i>Az óvodapedagógus feladata</i>	41
5.4.	<i>Témakörök a külső világ tevékeny megismerésében</i>	41
6.	RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	42
6.1.	<i>A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka célja</i>	42
6.2.	<i>A rajzolás, mintázás, kézi munka feladata</i>	42
6.3.	<i>Az óvodapedagógus feladata</i>	43
7.	ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	43
7.1.	<i>Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja</i>	43
7.2.	<i>Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc feladata</i>	43
7.3.	<i>Az óvodapedagógus feladata</i>	44
8.	VERSELÉS, MESÉLÉS	44
8.1.	<i>A verselés, mesélés célja</i>	45
8.2.	<i>A verselés, mesélés feladata</i>	45
8.3.	<i>Az óvodapedagógus feladata</i>	45
III.	FEJLŐDÉSI JELLEMZŐK	46
1.	<i>A GYERMEK ÓVODÁBA LÉPÉSÉHEZ SZÜKSÉGES FEJLETTSÉG</i>	46
2.	<i>A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE</i>	46
IV.	SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK	49
1.	<i>CSOPORTSZERVEZÉS ELVEI</i>	49
2.	<i>HETIREND</i>	49
3.	<i>NAPIREND</i>	49
4.	<i>TERVEZÉS</i>	50
5.	<i>A NEVELÉSI ÉV TAGOLÁSA</i>	51
6.	<i>A PROGRAM ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE</i>	51
V.	AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	52
1.	<i>KÖZVETLEN PARTNEREK</i>	52
1.1.	<i>Család, Szülő, Gondviselő</i>	52
1.2.	<i>Bölcsőde</i>	53
1.3.	<i>Iskola</i>	53
1.4.	<i>XII. Kerületi Önkormányzat - fenntartó</i>	54
2.	<i>KÖZVETETT PARTNEREK</i>	54
2.1.	<i>Pedagógiai Szakszolgálatok</i>	54
2.2.	<i>Egészségügyi intézmények</i>	54
2.3.	<i>Gyermekjóléti Szolgálat</i>	55
2.4.	<i>Köznevelési, közművelődési és egyéb intézmények</i>	55
VI.	A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	56
1.	<i>GYERMEKVÉDELEM</i>	56
2.	<i>KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK</i>	57
2.1.	<i>SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK</i>	57
2.2.	<i>BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK</i>	62
2.3.	<i>KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEK</i>	62
2.4.	<i>HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK</i>	63
2.5.	<i>FEJLESZTŐPEDAGÓGUS FELADATA</i>	64

FELHASZNÁLT IRODALOM.....	65
FÜGGELÉK: ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSJEGYZÉK.....	66

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- ☞ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 15.)
- ☞ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- ☞ 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- ☞ 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- ☞ 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- ☞ 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról és annak módosításai
- ☞ 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- ☞ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- ☞ 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- ☞ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- ☞ Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- ☞ 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- ☞ A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
- ☞ 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- ☞ 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

Pedagógiai Programunk módosításánál az alábbi dokumentumokat vettük figyelembe:

- ☞ Alapító Okirat /módosított/ - Budapest Főváros XII. Kerületi Önkormányzat – MÁK Budapest 2016.
- ☞ Nevelőtestületi határozatok
- ☞ Országos tanfelügyelet KÉZIKÖNYV ÓVODÁK SZÁMÁRA
- ☞ Oktatási Hivatal ÚTMUTATÓ A PEDAGÓGUSOK MINŐSÍTÉSI RENDSZERÉHEZ
- ☞ Oktatási Hivatal ORSZÁGOS TANFELÜGYELET KÉZIKÖNYV ÓVODÁK SZÁMÁRA
- ☞ ÖNÉRTÉKELÉSI KÉZIKÖNYV ÓVODÁK SZÁMÁRA

1. Az óvoda jellemzői

A Mackós Óvoda: 6 csoportos, térítésmentesen biztosított köznevelési közfeladatot ellátó szakmailag és gazdálkodásilag önálló intézmény.

Az óvodai nevelés nyelve: magyar

Az óvoda fenntartója: Budapest XII. kerület Hegyvidék Önkormányzat

Óvodaköteles: a gyermek a 2011. évi CXCV. törvény 8. § (2) – ben foglaltak szerint.

Tanköteles a gyermek a 2011. évi CXCV. törvény 45. § (2) – ben foglaltak szerint:

Óvodánk a 2011. évi CXCV. törvényben meghatározott időkeretben ellátja a napközbeni ellátással kapcsolatos feladatokat is.

Az Alapító Okirat szerint

- az óvodai nevelés keretében logopédiai, valamint a pszichés fejlődés zavarából eredő nevelési, tanulási folyamatot segítő fejlesztőpedagógiai foglalkozások szerepelnek, a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete, táplálékallergiás ellátása biztosított.
- az intézmény ellátja az olyan ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján érzékszervi, hallási fogyatékos gyermek, beszéd fogyatékos gyermek, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek, autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az óvoda élén az óvodaigazgató áll: aki egyszemélyi felelős vezető

jogkörei:

- önálló munkáltatói
- önálló gazdálkodási
- előirányzat felhasználói

A nevelőtestület: az intézmény szerve, a legfontosabb tanácskozó és döntéshozó fóruma

Az óvodai alkalmazottak munkakörei:

- pedagógus munkakör (óvodaigazgató, óvodaigazgató-helyettes, óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus)
- pedagógiai munkát segítő (dajka, pedagógiai asszisztens, óvodatitkár)
- kiegészítő munkakör (konyhai dolgozó, takarító, kertész-karbantartó)

2. Az óvoda társadalmi és gazdasági környezete

A Hegyvidék a Főváros budai oldalának táji, természeti és épített környezeti szempontból kedvező adottságokkal rendelkező, dinamikusan fiataluló kerülete. A kerületre a hegyvidéki zóna túlsúlya a jellemző, amely a belső zónához szorosan kötődő budai hegyvidék sajátos kertvárosi lakónegyedeit foglalja magában. Magas a polgári lakosságnál az időskorúak aránya, de emellett a gyermekek száma gyorsan növekszik. A kerület kiváló természeti adottságai, az ipari és mezőgazdasági területek hiánya a „tudás gazdaság” erősödését hozta magával. A lakosok jelentős része magasan kvalifikált, a szellemi foglalkozásúak széles csoportjából kerül ki. A helyi közszolgáltatásokkal szemben a lakosság kritikus, elvárásai magasak.¹

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

3. Az óvoda története

¹ Budapest Főváros XII. Kerület Hegyvidéki Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció 2015 - 2030
<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=25387>
 és Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Gazdasági Program 2015-2019
<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=21327>

Óvodánk 1931-ben épült, s három csoportos állami óvodaként működött.

- 1970.** Óvodai Igazgatóság tagja volt, a Városmajor utcai, Csermely utcai és a Csaba utcai óvodával közösen.
- 1971.** Ebben az évben vezették be a nevelési programot, ekkor még kötelező volt a vázlatírás.
- 1976.** Óvodánk a szakközépiskolai óvónőképző gyakorló óvodája lett, mely megtiszteltetés volt, de kemény munka is.
- 1980.** Az óvoda teraszát beépítették – csoportszobát alakítottak ki - az egyre emelkedő gyermeklétszám miatt.
- 1981.** Az emeleti részen két csoport számára alakítottak ki elhelyezést (csoportszobákat önálló öltözőkkel, mosdókkal). Az óvoda egyre nyitottabbá vált, a szülők jobban betekintheztek az óvoda életébe. A „merek”, poroszos stílus kezdett háttérbe szorulni.
Óvodánk kivált az Óvodai Igazgatóságból, önálló intézmény lett, függetlenített vezetővel.
- 1985.** A közoktatási törvénynek megfelelően a gyermekek egyéni fejlesztése került előtérbe. Minisztériumi rendelet szabályozta az óvónők módszertani szabadságát. Eltörölték a felügyeleti rendszert.
- 1989.** Módosították az Óvodai Nevelési Programot. Óvodánkban végre kialakították a tornatermet.
- 1993.** Első Mihály napi vásárunk szervezésével óvodai hagyományt indítottunk útjára.
- 1994.** Óvodánkban sikerült megújítani /fenntartói felújítások, szülői támogatások, „társadalmi munka”/ - átalakítottuk a folyosó – öltözőt, az óvoda udvarát, felújították a világítást, mosdókat.
- 1996.** Kiadták az Óvodai nevelés országos alapprogramját, megjelentették a Gyermeki Jogok Chartáját.
- 1998.** Elkészítettük saját helyi nevelési programunkat: EGÉSZSÉG – KÖRNYEZET – HAGYOMÁNY címmel. Az önálló program készítése az óvodánkban folyó innovációra épült.
Bevezették a dajkaképzést, így a dajkák már a pedagógiai munka segítőivé váltak.
- 2000.** Óvodánk kertje „tankerttel” bővült.
A szakmai fejlődés lehetőségei is kiszélesedtek, bevezették a pedagógus továbbképzés támogatását. Gyermekcsoportjaink ideális létszámmal működtek /20-25 fő/.
- 2001.** A közoktatási törvény ismételt változott, melynek értelmében módosítottuk nevelési programunkat, elkészítettük a programhoz szükséges eszköz -, és felszerelési jegyzéket.
- 2001/2002.** 70 éves lett az óvodánk. Évfordulójának megünneplése végigkísérte az egész tanévet.
Tagjai lettünk az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózatának.
- 2002.** Sikeres pályázattal megkezdjük a Comenius közoktatási minőségfejlesztés I. modelljének kiépítését.
Támogató tagjai lettünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek.
- 2003.** Lezárult a Comenius I. modelljének kiépítése, a partnerközpontú működés megteremtése.
- 2004.** Minőségirányítási programunk elkészítése.
- 2006.** Ózre átalakították a földszintet – új csoportszobával bővült óvodánk + HACCP rendszerű modern konyhát alakítottak ki.
Fejlesztőpedagógus segíti az egyéni fejlesztést.
- 2007.** Módosítottuk Nevelési Programunkat.
- 2008.** Vezetői és óvodatitkári iroda valósult meg a volt gondnoki lakás helyén
- 2009.** Akadálymentes, tágas bejáratot, nevelői szobát, mozgássérült WC-t, valamint az alagsorban
76 m²-es tornatermet alakítottak ki.
- 2010.** Az egészséges életmód és a környezettudatos magatartás erősítésére elindítottuk a „Zöld családi sportnap” nevű rendezvényünket.
Erdei óvodát szerveztünk -”Zöld hét” néven - iskolába készülő óvodásainknak.
Módosítottuk Nevelési Programunkat.
- 2011.** Megünnepeztük óvodánk 80. évfordulóját. Kiadványt készítettünk óvodánk történetéről a kezdetektől napjainkig.
- 2012.** Módosítottuk Minőségirányítási Programunkat.
- 2013.** Módosítottuk Pedagógiai Programunkat.
- 2015.** Módosítottuk Minőségirányítási Programunkat.
Elkészítettük Önértékelési Szabályzatunkat.
- 2016.** Módosítottuk Pedagógiai Programunkat, Szervezeti és Működési Szabályzatunkat, Házi rendünket, Minőségirányítási Programunkat.
- 2017.** Megünnepeztük óvodánk 85. évfordulóját.

Amire büszkék vagyunk:

2002. Oktatási Minisztérium **Elismerő Oklevél**ben részesítette nevelőtestületünket.
2004. Minőségfejlesztő munkánk eredményessége alapján **Iasha Shiba oklevelet** kaptunk.
2006. **Zöld Óvoda cím** elnyerése
2008. Minőségfejlesztési munkánk bemutatásával az óvodapedagógusok jutalmazására kiírt **Teljesítménymotivációs pályázaton „Jó minősítéssel”** nyertünk.
2009. A „**Teljesítménymotivációs” pályázaton „Kiváló minősítést”** kaptunk.
Ismét elnyertük a Zöld Óvoda címet
2012. **Harmadszor** is elnyertük a **Zöld Óvoda címet**.
2015. **Madárbarát Óvoda** lettünk
Elnyertük az **Örökös Zöld Óvoda címet**.

Akikre büszkék vagyunk:

2000. Eötvös József - gyűri - Gáspár Gáborné óvodavezető helyettes
2000. Brunszvik Teréz díj - Pósch Mária óvodavezető
2003. Hegyvidék Gyermekéiért díj - Balogh Imréné óvodai dajka
2009. Életműdíj - Foreth Mária óvodavezető helyettes
2014. Eötvös József - gyűri - Pósch Mária óvodaigazgató
2015. Hegyvidék Ifjúságáért - Budaházi Márta óvodavezető helyettes
2015. Budapestért díj - Pósch Mária óvodavezető
2016. Németh László díj - Pósch Mária óvodavezető
2016. Hegyvidék Gyermekéiért díj - Angyal Istvánné óvodai dajka
2017. Hegyvidék Ifjúságáért díj - Kissné Biró Zsuzsanna fejlesztőpedagógus
2017. Életműdíj - Pósch Mária óvodavezető
2017. Bárczi István díj - Pósch Mária óvodavezető
2020. Hegyvidék Ifjú Pedagógusa díj - Cene Dóra óvodavezető helyettes
2021. Hegyvidék Ifjúságáért díj - Petüs Ildikó óvodapedagógus
2022. Hegyvidék Gyermekéiért díj - Kelemen Endréné - Bálint Erzsébet óvodai dajka

4. Az óvoda feltételrendszere

4.1. Tárgyi feltételek

A több mint 80 éves épületben két szinten működik az óvoda. A földszinti 4 termet egy hosszú folyosó köti össze, mely egyben a gyermeköltöző funkcióját is ellátja. Két mosdó tartozik hozzá és egy korszerű tálaló konyha.

A tornatermet a földszinti folyosóról lépcsőn lehet megközelíteni. Az alagsori részben a sószoza, a fejlesztő tornaszoba és a tornaterem kapott helyet.

A bejárat mellett található a vezetői iroda, a dajkák öltözője, a mosókonyha – szemben vele egy tágas nevelői szoba. Ez egyben az óvodapedagógusok öltözője (+ fürdőszoba), mely komfortosabbá teszi az óvodapedagógusok munkakörülményeit, s alkalmas helyszín az elméleti felkészülésekre, az értekezletek, fogadóórák megfelelő körülmények közti megtartására.

Az emeleti szinten két csoportszoba található, mindkettőhöz külön öltöző és mosdó tartozik. Az emeleti részt az itt kialakított tálaló konyha szolgálja ki. Mellette található a könyvtár - egyben fejlesztő szoba, az elkülönítő- mely a logopédia foglalkozásnak ad helyet - és egy kisebb raktár.

Az emeleti szinthez tartozik egy több mint 100 m²-es terasz, mely műfű borításával, napvédő ernyőjével jól szolgálja a gyermekek levegőztetését.

Udvarunk két szinten helyezkedik el. Az épület mögötti felső füves részen, jobb oldalon alakítottuk ki a veteményes kiskertet, valamint ide telepítettük a rugós játékokat és a mérleghintát. A kerti padok és asztalok a nyugalmas játékoknak, beszélgetéseknek adnak helyet. A baloldali műfűvel borított részen a kisméretű homokozó a kicsik elkülönülését szolgálja.

Az épület mellett húzódó kert felső szintjén a kis halastó, a komposztáló szolgálja környezetünk, az élővilág közvetlen megfigyelését, lehetőséget nyújt a „bogarászásra”.

Az alsó, több mint 1000 m² kiterjedésű játszó - és sportudvarokat rézsú és lépcsők kötik össze a füves területtel és az árnyé-

kolt homokozóval.

A lenti udvarrész 5 nagy részre osztható:

1. - gumitégla borítású rész (mászóka, őrtorony, csúszda)
2. - kavicsos rész - főként szabad mozgásra lehetőségét biztosítja. Körbe a szélén a vizuális tevékenységeknek, a babaház a szerepjátékoknak ad helyet
3. - nagy homokozó
4. - gumitégla borítású udvar (kerékpározás, rollerezés)
5. - sportudvar – gumitégla borítású (foci, kidobós és egyéb sporttevékenységek helye)

Az óvoda berendezési, felszerelési tárgyai színben, méretben, anyagában a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelőek. A berendezési tárgyaknál a természetes anyagok dominálnak. Az esztétikus elrendezés és célszerű eszközkészlet jól szolgálja az óvoda funkcióit - egészségvédő, egészségfejlesztő, egészségnevelő; személyiségfejlesztő, szocializációs és nevelő tevékenységét; az óvodás gyermek testi - lelki szükségleteinek kielégítését.

A gyermekek tárgyi környezetének kialakításánál figyelembe vesszük a fenntartható fejlődés szempontjait.

Az érzékszervi sérült gyermekek integrált neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges eszközök bővítése folyamatban van - az igények figyelembe vételével történik.

A mozgásos játékok, a mozgásfejlesztés megvalósításához tornatermünk felszerelése és a csoportokban, udvaron is használható sporteszközök járulnak hozzá (bordásfal, Greiswald-tornaszer, tornapadok, számolyok, ugrószekrény, WESCO készlet, Mozgáskotta, labdák, karikák, kézi szerek, stb.).

A környezeti nevelés hatékonyságát segíti elő a kőtárunk, domború térképeink, védett természeti értékeket beutató plakátjaink, mikroszkópok, nagyítók, bogárnézők, érzékelés-, észlelés- és gondolkodásfejlesztő játékok, gyermekek által is használt határozó könyvek.

A hagyományőrző műhelyek működéséhez szükséges anyagokkal (rafia, agyag, fonal, gyékény, csuhé, stb.), és a munkákhoz szükséges eszközökkel (égetőkemence, agyagozó-korong, szövőkeret, festőállvány, népi hangszerek, stb.) rendelkezünk és szükség szerint bővítjük, cseréljük azokat.

Könyvtárunk jól felszerelt, úgy gyermekkönyvekkel, mint a pedagógiai munkát segítő szakkönyvekkel.

Óvodai munkát segítő technikai eszközök: televízió, videomagnó, videokamera, DVD lejátszó, számítógép – laptopok - nyomtató - fénymásoló - scanner (adminisztrációs munka eszközeként), CD lejátszók minden csoportban.

4.2. Személyi feltételek

Az óvoda 6 csoportjához 14 óvodapedagógusi álláshely - ebből 1 óvodaigazgató, 1 fejlesztő pedagógus és 12 óvodapedagógus; valamint 6 dajka és 2 pedagógiai asszisztens, 1 óvodatitkári, 1 konyhai segítő, 1 kertész-karbantartó állás tartozik (ez utóbbi kettő a fenntartó által finanszírozott).

Az óvoda 6 csoportjához 14 óvodapedagógusi álláshely - ebből 1 óvodaigazgató, 1 fejlesztő pedagógus és 12 óvodapedagógus; valamint 6 dajka és 2 pedagógiai asszisztens, 1 óvodatitkári, 1 konyhai segítő, 1 kertész-karbantartó állás tartozik.

A 14 óvodapedagógus mindegyike főiskolai végzettséggel rendelkezik

Az óvodapedagógusi diploma megszerzése után az óvodapedagógusok a pedagógiai programunk megvalósítását elősegítő kerületi, fővárosi és országos akkreditált továbbképzésen vagy tanfolyamon vesznek részt.

A "Környezet-Egészség-Hagyomány" programot megvalósítva formálódott az óvoda egyéni, sajátos arculata is, s erre épül ez a program is, mely alapvető szellemiségét a többszöri módosítás során is megtartotta.

Így került sor az egészséges életmódra nevelés, a környezeti nevelés és a hagyományőrzés területének kiemelésére és egybefonódására.

Az óvodapedagógusi párok hosszabb távú együttes munkája biztosítja a gyermekcsoportok számára a nevelés zökkenőmentességét, folyamatosságát, lehetőséget az integrálásra. A párok heti váltásban dolgoznak, megbontására csak komoly szakmai indok esetén kerül sor. A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről szabályozza, hogy az óvoda teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógus foglalkozzon a gyermekekkel.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

„...A pedagógust munkakörével összefüggésben megilleti az a jog, hogy a pedagógiai program alapján az ismereteket, a tananyagot, a nevelés-oktatás módszereit megvalósítsa...” (Nemzeti köznevelési törvény a 63. § (1) b)

Az óvodapedagógusok munkáját segítik a csoportos dajkák - minden csoportban 1-1 fő és a pedagógiai asszisztensek (2 fő). A dajkák feladata elsősorban a gondozási teendők ellátása – emellett a pedagógiai asszisztensekkel együtt hozzájárulnak a befogadó, inkluzív nevelés hatékony megvalósulásához. Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja.²

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését, foglalkoztatását, a velük való bánásmód alkalmazását – a fejlesztő pedagógus koordinálja, a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján.

Óvodatitkárunk elsősorban adminisztrációs feladatkörben tevékenykedik.

A konyhai dolgozó az étkezések zökkenőmentes lebonyolítását segíti elő.

A kertész - karbantartó gondoskodik az udvar rendjéről, tisztaságáról, valamint az óvoda tárgyainak, berendezéseinek bal- és jobb oldali állapotáról és esztétikumáról.

Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul nevelésünk eredményességéhez.

² 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

I. NEVELÉSÜNK ALAPJAI

1. Jövőkép

Olyan intézménnyé szeretnénk válni:

- ☞ mely ismert és elismert azért, hogy magas színvonalat biztosít a nevelés és a hitelesség terén,
- ☞ ahol szakmai meggyőződésünk alapján az óvodát megőrizhetjük a felhőtlen gyermekkor színterének,
- ☞ ahol óvodánk a változásokat figyelembe véve is megtartja önálló arculatát, és mindez tükröződik a nevelési céljainkban, közvetített értékeinkben,
- ☞ ahol a pedagógiai céljaink megvalósításához folyamatosan hatékony, magas színvonalú munkát végzünk, megfelelően a fenntartói és intézményhasználói igényeknek és a társadalmi, törvényi elvárásoknak.

2. Nevelési koncepció

“Hagyjátok megérni a gyermekkorát a gyermekekben” (Rousseau)

- Az óvoda funkciói:
- egészségvédő, egészségfejlesztő, egészségnevelő
  - személyiségfejlesztő, szocializációs és nevelőtevékenység
  - az óvodás gyermek testi - lelki szükségleteinek kielégítése

Nevelési alapelveink kiindulópontja az, hogy: óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, az emberi jogok, és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával folyik, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Alapító Okiratunkba foglaltaknak megfelelően az ép értelmű gyengén látó és nagyothalló sajátos nevelési igényű gyermekeknek is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

Nevelési alapelveink:

- ☞ a gyermeki személyiség különleges védelme
- ☞ a szeretetteljes gondoskodás elve - a gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete
- ☞ a gyermek személyiségfejlődését - a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását - lehetővé tévő és támogató nevelés
- ☞ a szabad játék elsődlegességének tiszteletben tartása
- ☞ a családi nevelés elsődlegessége - az óvodai nevelés kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepének szem előtt tartása
- ☞ az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vétele
- ☞ a különbözőségek (másság) elfogadásának természetessé tétele
- ☞ együttnevelés: befogadó – inkluzív pedagógia
- ☞ az egyenlő hozzáférés, az egyenlő bánásmód és a hátránycsökkentés biztosítása

Nevelésről vallott felfogásunk:

“Amit csak hall a gyermek, könnyen elfelejti

Amit lát is, már inkább megjegyzi

De amiben ő maga is tevékenyen részt vesz, az bizonyosan bevésődik emlékezetébe.

(Kodály Zoltán)

1. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Valljuk, hogy a játék - ezen belül is a szabad játék az óvodáskorú gyermek elemi pszichikus szükséglete, alapvető, legfontosabb tevékenysége és személyiségformálója, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Olyan pedagógiai környezetet kívánunk kialakítani, ahol a befogadó attitűd a természetes, az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítő munkatársak, a gyermekek, a szülők számára egyaránt.

Alapfeladatunknak tartjuk, hogy a családból hozott jó orientációs mintát tovább erősítsük az értékes élet alapozása érdekében. Munkánkkal, viselkedésünkkel mi is olyan példát preferálunk, mely egészség-, erkölcs- és kultúrateremtő.

Az integráció, inklúzió feltételeinek biztosításával, hátránycsökkentés céljából esélyt teremtünk a gyengén látó, nagyothalló gyermekek számára, hogy óvodai környezetünkben biztonságosan élhessenek, mozoghassanak, és számos lehetőség álljon rendelkezésükre fejlődésükhöz – fejlesztésükhöz.

2. Terveinkben meghatározónak tekintjük a hármas egységet (egészség, környezet, hagyomány), mely keretét adja nevelői munkánknak.

Az egészséges életmód korszerű értelmezésével a gyermekek testi - lelki - és értelmi képességei fejlődésének elősegítését tartjuk fontosnak. A helyes életritmus megszervezésével az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységek lehetőségeivel, óvodai szokás-, és normarendszerünkkel segítjük a megfelelő életvitel alakulását.

„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”³ Nevelésünkkel ezt kívánjuk megvalósítani az óvodánkba járó gyermekeknél.

Fontosnak tartjuk a gyermeki - környezetre figyelő - környezettudatos magatartás alapozását.

Olyan tanulási környezetet teremtünk, amelyben felfedezhetnek, közvetlen tapasztalatokat gyűjthetnek, felfedezhetik a probléma helyzeteket és törekedhetnek megoldásukra. A tapasztalatszerzés alapjának a cselekvést tekintjük, amelyen keresztül a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készítjük fel.

Kötelességünknek érezzük a magyar nyelv, a magyar népi kultúra, a hagyományok átadását. Keressük mindazon megismerési lehetőségeket, amelyek természetesen illeszkednek a kisgyermekek életéhez.

A gyermeki személyiség harmonikus fejlesztését segíti a néphagyomány-ápolás gazdag eszköztára és a helyi hagyományokkal való ismerkedés.

3. Szervezett tevékenységeinkkel olyan szocializációs színteret kívánunk teremteni, ahol építve a családban szerzett tapasztalatokra megszerezhetik a korosztály műveltségi anyagát, elsajátíthatják a felnőttektől, társaiktól az együttműködési, tanulási technikákat, a viselkedési normákat, a közösségi élet szokásait, és kielégíthetik tudásvágyukat.

Valljuk, hogy minden gyermek csak önmagához képest fejleszthető; életkori szakaszonként és egyénenként is eltérő testi-lelki szükségletekkel rendelkeznek. Ezért meghatározónak tekintjük az individualizált módszerek alkalmazását a peda-

³ Magyarország Alaptörvénye (2011. 04.11.) XVI. cikk (1)

gógiai hatékonyság szempontjából.

Fejlesztő munkánk szemlélete az Európai Unió törekvésekkel harmonizál: az alapkészségek, kompetenciák, a tanulási képességeket meghatározó funkciók felismerése és fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás képességének megalapozását szolgálják. Előnyben részesítjük a projektorientált tanulási módszert, melynek alkalmazásával támogatjuk az önálló tanulás megalapozását.

Törekszünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeknél az egyéni fejlesztési terv (speciális szakemberek segítségével összeállított) szerinti nevelő-oktató munka az óvodánk nevelési programjába illeszkedve érvényesüljön.

A gyermeki személyiség szabad kibontakozásához elengedhetetlen a felnőttek biztonságot nyújtó, szeretetteljes, tapintatos jelenléte. Alapvető követelmény a gyermek emberi méltóságának tisztelete, védelme, szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem és szeretetteljes gondoskodás illeti meg, melynek biztosítása minden óvodánkban dolgozó felnőtt alapvető feladata.

Az óvodapedagógussal szembeni elvárások óvodánkban:

Gyermekszeretet, gyermektisztelet, felelősségérzet, empátiakészség, elfogadó – türelmes nevelői attitűd, sokszínű kommunikációs-készség, önképzési igény, szakmai műveltség, a szép magyar nyelv használata, következetesség, tervszerű - tudatos munkavégzés, szakmai hitelesség, ápolat, rendezett megjelenés.

Nevelőmunkája a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, az emberi -, és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával.

Figyelembe veszi a gyermekek saját ütemük szerinti fejlődését, ehhez igazítja a fejlesztést.

Óvodánkban kidolgozott egységes szempontok szerint megfigyeli, felméri a gyermekek testi, lelki, értelmi és szociális állapotát.

Fontosnak tartja, hogy a gyermekeket érzelmi biztonsággal, állandó értékrenddel, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkörrel vegye körül.

Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozza meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat.

Pedagógiai céljai összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével.

A tanulást, tanítást egységes, tervezett pedagógiai folyamatként kezeli.

Az óvodapedagógus Pedagógiai Programunkkal összhangban alkalmaz korszerű nevelési-oktatói módszereket, eljárásokat, technikákat.

Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját, melyet munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően alkalmaz.

Kommunikációját partnereivel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.

Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt.

Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.

A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.

A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik pedagógustársaival különböző pedagógiai eljárások és programok (pl. témanap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.

Nyitott a szülő, a gyermek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében

Képes reálisan és szakszerűen elemezni és értékelni saját gyakorlatát.

Tájékozott pedagógiai kérdésekben, figyelemmel követi a változásokat.

Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival – s ezeket tudatosan fejleszti.

Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

3. Óvodai értékeink

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye, a családi nevelés kiegészítője. Hosszú távú működésének záloga az a közösen kialakított nevelőtestületi szemlélet, hogy a nevelési célokat, feladatokat a szülőkkel nevelőpartneri viszonyt kialakítva, közvetlen partnereink véleményét figyelembe véve valósítjuk meg.

Óvodai nevelésünk keretét adja az: EGÉSZSÉG KÖRNYEZET HAGYOMÁNY
nevelési terület hármassága.

Az egészséges életmód korszerű értelmezése ad alapot a gyermekek testi, lelki és értelmi képességeinek egyéni és életkor specifikus alakításához. A gyermeki szükségletek kielégítésével, a helyes életritmus megszervezésével és az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

Fontosnak tartjuk olyan környezeti nevelési alapok letételét, melyeknek eredményeként a gyermekekben megkezdődik a környezettudatos szemlélet kialakulása, azaz szeretik, védik és tisztelik a természetet, szokásaikkal a környezetvédő magatartást gyakorolják.

A magyar nyelv, a magyar népi kultúra és a hagyományok áthatják és színesítik nevelő munkánkat.

Arra törekszünk, hogy a pedagógiai programunk hatékony működtetése szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben, a gyermeki adottságok és a képességek különböző fejlettségének és fejlődési ütemének figyelembe vételével történjen. Ezt tevékenységekbe ágyazott tevékenységközpontú, differenciált neveléssel valósítjuk meg.

Gondot fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztésére, fejlődésének segítésére. A hátrányok csökkentését, a tehetségigéretet mutató gyermekek specialitásának erősítését a differenciált fejlesztés eszközeivel valósítjuk meg.

Nevelőtestületünk jól felkészült óvodapedagógusokból áll, akiknek szakértelme, lelkesedése, érték közvetítő szerepe és tevékenysége, a vállalt feladatok határidőre történő megvalósítása a garancia céljaink elérésére. Jellemzőjük az önképzés, az új kihívásoknak való megfelelni akarás, a minőségfejlesztéssel kapcsolatos szakmai elkötelezettség.

4. Az óvodai nevelés cél-, feladatrendszere

„A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.”

A Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról; VI/3.

Pedagógiai Programunkban a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal összhangban fogalmaztuk meg intézményünk sajátos nevelési - oktatási feladatait, céljait.

4.1. Nevelésfilozófiai szintű cél

Célunk, hogy testileg, lelkileg egészséges, a környezettel harmóniában élő, elődeink hagyományait tisztelő gyermekeket neveljünk - az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.

4.1.1. Nevelés elméleti szintű célok

- 4.1.1.1. Célunk, hogy elősegítsük a gyermekek harmonikus testi – lelki, értelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, mely hozzájárul az egészséges életmód alapozásához.
- 4.1.1.2. Célunk, hogy segítsük a gyermeki környezettudatos magatartás alapjainak lerakását, - a családból hozott szokások megerősítésével, környezet-harmonikus szokások alakításával, a gyermekeket körülvevő természet és az emberi környezet érzelmi és tapasztalati úton történő megismerési folyamatának támogatásával.
- 4.1.1.3. Célunk a hagyományokat tisztelő, a népi kismesterségek iránt érdeklődő, a hagyomány közösségi összetartó erejét átélő gyermekek nevelése.

4.2. Nevelésfilozófiai szintű feladatok

Az óvodáskorú gyermekek harmonikus fejlődésének segítése személyiségük kibontakozásának támogatásával. Az iskolai életre való alkalmasság közvetett elősegítése.

4.2.1. Nevelésméleti szintű feladatok

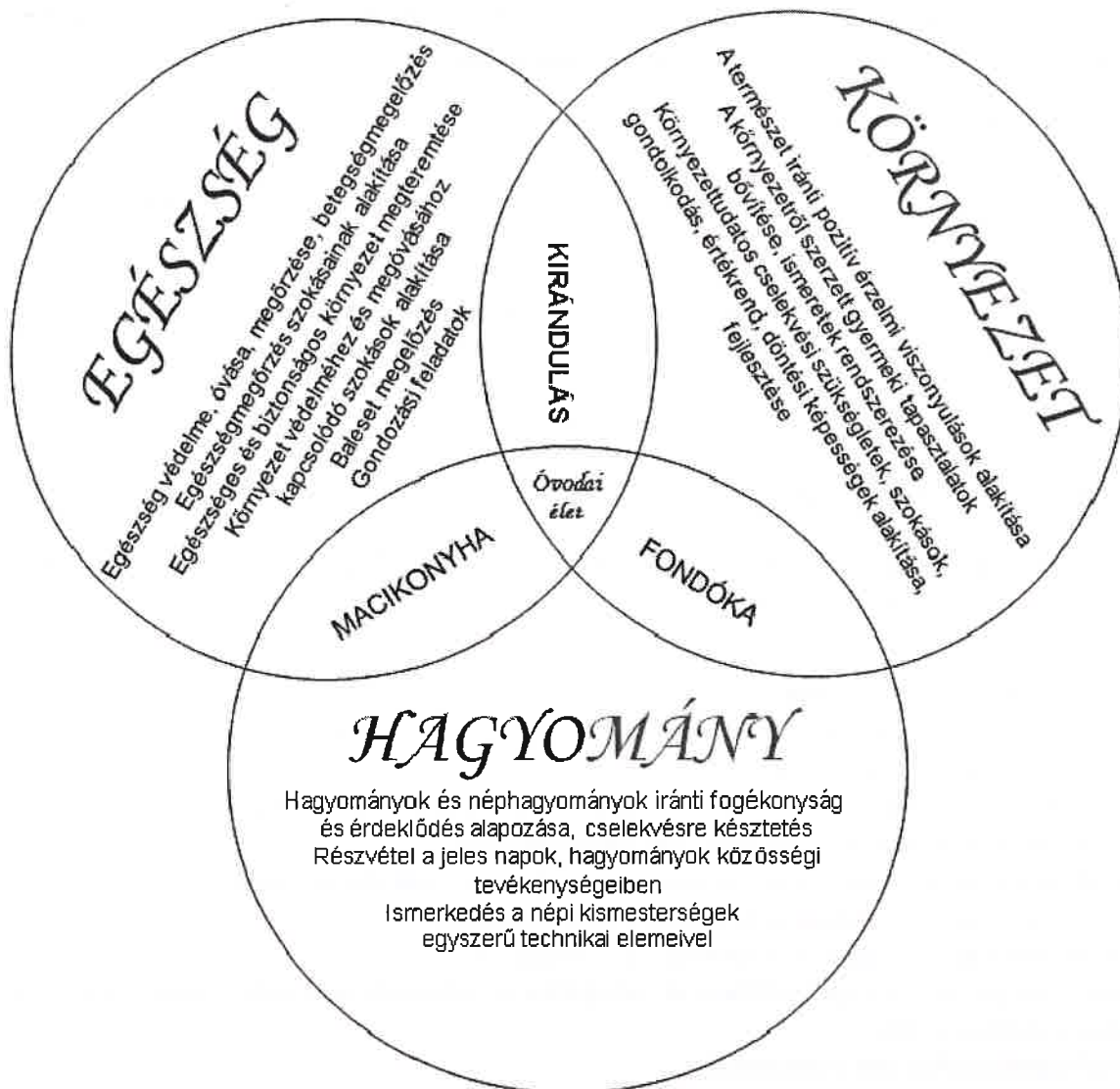
- 4.2.1.1. - Biztonságot adó, szeretetteljes, érzelem gazdag, nyugodt, családias, elfogadó és az eredményeket értékelő óvodai légkör megteremtése, fenntartása.
  - A gyermekek megismerése, a belső biológiai, élettani és pszichés folyamatok feltételrendszerének megteremtése az egyéni szükségletekhez illetve a fogyatékoság mértékéhez igazodva.
  - Játék-, és biztonságos élettér megteremtése (a fogyatékoság figyelembe vételével).
  - Mozgáskoordináció, állóképesség fejlesztése, edzettség fokozása.
  - Óvodai egészségügyi szokás-, és normarendszer megalapozása.
  - Alapképességek és képességek fejlődésének támogatása; az érdeklődés felkeltésével; ismeretek rendszerezése, felfedezés, megtapasztalás lehetőségeinek széles körű biztosításával.
  - A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének nyomon követése, szükség esetén egyéni fejlesztéssel hátrányok csökkentése, tehetség gondozása, képességeik kibontakoztatása, (szakember igénybe vételével).
- 4.2.1.2. - Olyan szokások és normarendszerek, viselkedési formák alakítása (értékorientált közösségi nevelés), amelyek meghatározóak a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában.
  - A természet iránti érdeklődés felkeltése, érzelmek alakítása.
  - A családból hozott élményeikre és az óvodai közös tevékenykedésre épített nevelés.
- 4.2.1.3. - A hagyományörzés lehetőségeinek kihasználásával a szerepek (férfi-nő), a valahova tartozás (nem, nép, nemzet, csoport, stb.) érzésének erősítése.
  - Jeles-, és hétköznapi rítusok, hagyományok átélésének biztosítása - közösségi és kézműves tevékenységek megszervezésével.

- Nevelő munkánkban a népi játék, mozgás, kézművesség közösségi cselekvések személyiséggazdagító, feloldó, kompenzáló, fejlesztő hatásának érvényre juttatása.

5. Az óvoda programjának alapja

Nevelési elképzelésünk és a gyakorlati nevelő munkánk az elmúlt évek során folyamatosan fejlődött. Ezen túlmenően a nevelőtestület tagjainak érdeklődési köre, témajártassága, s az erre épülő gyakorlati munka sikere határozta meg azt a hármas egységet, mely egybefogja, és keretét adja nevelőmunkáknak:

Egészség - Környezet – Hagyomány

E három terület összekapcsolódik, és egymásba fonódik.

Az egészséges, harmonikus testi-lelki, szociális fejlődést - a természet szeretetén és védelmén keresztül - hagyományrendszerünk működtetésével támogatjuk. Az évszakok - jeles napok - az évkör változásaival szoros összefüggésben vannak a természet jelenségei, s ezek meghatározzák és befolyásolják a tevékenységek lehetőségét, a játék-, és mozgásfajtákat.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés szokásainak gyakoroltatására az óvodán kívüli tevékenységek során is nagy hangsúlyt fektetünk.

5.1. Egészség = Egészséges életmódra nevelés - EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

5.1.1. Az egészséges életmódra nevelés elvei

- ☞ egészséges testi, szellemi, lelki fejlődés támogatásának elve
- ☞ helyes életmód alakításának elve
- ☞ biztonságos élettér alakításának elve
- ☞ rendszeresség elve

5.1.2. Az egészséges életmódra nevelés célja

- ☞ Az egészséges életvitel igényének alakítása.
- ☞ Az egészség gondozásához szükséges készségek alapozása, melyek elősegítik a gyermek növekedését, fejlődését, hozzájárulnak egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez.

5.1.3. Az egészséges életmódra nevelés feladata

1. Prevenció feladatai	2. Gondozási feladatok	3. Korrekció feladatai
1. A gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása.	1. Egészséges életmód szokásainak alakítása (testápolás: tisztálkodás, fogmosás; étkezés; öltözködés; pihenés). Gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése.	Speciális testi – lelki nevelési feladatok ellátása
2. Egészséges és biztonságos környezet megteremtése. Baleset-megelőzés.	2. Lelki egészségük (védelme) megővése - Mentálhigiénia	Szükség esetén megfelelő szakember + szülő + óvodapedagógus + fejlesztőpedagógus együttműködése
3. Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.	3. Gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése, testedzés, mozgásigény kielégítése. Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése	
Testi – lelki – szociális érettség elérése = iskolai élet megkezdésének feltétele		

Dr.Székely Lajos professzor nyomán

5.1.4. Az egészséges életmódra nevelés megvalósulása

5.1.4.1. A prevenció feladatai

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása

E nevelési területen a felnőttek tényleges feladatai, melyekkel modellt adnak a szokások alakításához:

- ☞ Az óvoda tisztántartása (csoportszobák, tornaterem, udvar és más helyiségek), a tisztaság megóvása, a környezet szépítése.
- ☞ Megfelelő szellőztetés (~~levegőtisztító és párasító használata~~), hőfokszabályozás a fűtés használatában (termosztátos rendszer), víztisztító használata (az ivóvíz higiéniája) és a játékok, eszközök tisztasága, rendben tartása, rendszeres fertőtlenítése.
- ☞ Megfelelő időtartamú levegőztetés, só szoba rendszeres használata, napfürdőzés biztosítása az időjárási viszonyok függvényében - az egészség védelme, edzése és az egészségmegőrzés érdekében.
- ☞ A megelőzés konkrét feladatai az étkezés előkészítésében: ételek szakszerű tárolása, újraforralása, gyümölcsök mosása, HACCP rendszer működtetése, stb.
- ☞ A fertőző betegségek megelőzése és továbbterjedésének megakadályozása érdekében fertőtlenítés alkalmazása, a beteg gyermek elkülönítése.
- ☞ Kiegyensúlyozott légkör megteremtése és fenntartása, az életkornak megfelelő napirend és szokásrend kialakítása.
- ☞ Az egészséges táplálkozás szokásainak - rendszeres ivóvízfogyasztás, étkezés; a szükségletek felismerésének tudatosítása (szomjúság, éhség) gyümölcsök, zöldségek illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése; alapos rágás gyakoroltatása, a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése.

A gyermekek szokásai, – melyek a prevenciót is célozzák – azonosak a gondozási feladatoknál megfogalmazottakkal /Egészséges életmód szokásainak alakítása (testápolás: tisztálkodás, fogmosás; étkezés, öltözködés)/

5.1.4.2. Egészséges és biztonságos környezet megteremtése

Az alábbiak figyelembe vételével történt, s történik:

- ☞ Az egészséges környezet megteremtése érdekében tudatos odafigyeléssel alakítottuk ki udvarunk talajborításait (kavics, homok, fű, gumitégla).
- ☞ Udvarunk nagy része árnyékos, a homokozók fölé szerelt árnyékolóval szűrjük ki a káros napsugárzást.
- ☞ Az óvodai helyiségek és az óvodaudvar berendezését, karbantartását a biztonsági előírások betartása mellett végezzük.
- ☞ A berendezések és felszerelések beszerzésénél és elhelyezésénél az EU-s és a magyar szabványokat szem előtt tartjuk.
- ☞ A sérült, balesetveszélyes tárgyakat, eszközöket a használatból kivonjuk, gondoskodunk megjavításukról, illetve cseréjükéről.

5.1.4.3. Baleset-megelőzés

Óvoda dolgozóira vonatkozóan:

- ☞ Balesetvédelmi szabályokat betartjuk.
- ☞ Gyermekek által használt eszközök épségét használat előtt ellenőrizzük.
- ☞ Tisztítószereket, vegyszereket körültekintően tároljuk, használjuk.
- ☞ Háztartási -, konyhai - és egyéb gépeket szakszerűen kezeljük.

- ☞ Eszközök, bútorok, sportszerek balesetmentességét ellenőrizzük, javíttatásukról gondoskodunk.
- ☞ Gyengén látók számára megfelelő bútorokat, és azok állandó helyét, és a megfelelő világítást biztosítjuk. Számukra szükséges speciális eszközöket elfogadtatjuk, és használatukat megtanítjuk.
- ☞ Környezetünk rendjét fokozottan megőrizzük.

Gyermekekre vonatkozóan:

- ☞ A balesetek elkerülésével kapcsolatos viselkedési szokások betartása (eszközhasználat, közösségi magatartásformákkal, közlekedéssel kapcsolatosan).
- ☞ Gyermekek által használt eszközök helyes használatát elsajátíttatjuk.
- ☞ Saját és a társaik testi épségének óvására nevelünk a közösségi szokások, viselkedésformák betartásával.
- ☞ Közlekedési szabályokat életkoruknak megfelelően ismertetjük.
- ☞ A szükséges speciális eszközöket elfogadtatjuk, és használatukat megtanítjuk.

Baleset-megelőzési oktatás:

- ☞ Az óvodán kívüli tevékenységeket megelőzően a gyermekeket oktatásban részesítjük, mely feloleli a közlekedési, magatartási, viselkedési szokások-, és szabályok felelevenítését fejlettségi szintjüknek megfelelően.

5.1.4.4. Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

Egyéni és társas szokások, melyek összefüggésbe hozhatók a környezethez és természethez való viszonyal; a környezettel kapcsolatos felelősség alakításának szokásai az életkori- és egyéni sajátosságoknak megfelelő mélységben.

Környezetvédelemmel kapcsolatos gyermeki szokásalakítás feladatai:

- ☞ Épített és tárgyi környezetük épségének rendjének, tisztaságának megtartása iránti igényüket alakítjuk a különböző tevékenységek folytatása közben.
- ☞ Takarékos és figyelmes anyaghasználatra nevelünk (a víz, a folyékony szappan, a papírtörölköző takarékos kezelése – elegendő mennyiségű, de nem több; energiatakarékosság- világítás; papír újra felhasználása; komposztálás).

5.1.4.5. Természetvédelemmel kapcsolatos gyermeki szokásalakítás feladatai

- ☞ Természetvédő magatartásukat alapozzuk az udvari tartózkodás ideje alatt gyakorolt szokások betartásával (növények, állatok és élőhelyük tiszteletben tartása, megóvása).
- ☞ A csoportszobában, a folyosón és a kertben található növények (állatok) gondozásában való részvételre buzdítunk.
- ☞ Természetvédő magatartásukat alapozzuk az udvaron és a kirándulásokon gyakorolt szokásokkal (az élettelen környezet és az élő tisztelete, védelme).
- ☞ Megteremtjük a madárvédelem – madáretetés feltételeit.
- ☞ Ápoljuk és óvjuk az óvodánk udvarán élő fákat, cserjéket

5.1.4.6. Gondozási feladatok

Egészséges életmód szokásainak alakítása (testápolás: tisztálkodás, fogmosás; étkezés, öltözködés)

Testápolás, tisztálkodás

- ☞ Figyelmet fordítunk a bőr (kéz, arc, láb, stb.) tisztán tartására; a száj higiénijára - fogmosás; a haj rendezettségére, az érzékszervek ápolására (minden esetben, amikor szükséges), az ápoltság iránti igény alakítására.
- ☞ A WC kulturált használatára tanítjuk a gyermekeket.
- ☞ Papír zsebkendő szükség szerinti használatára serkentünk.

Öltözködés, ruházat rendezése:

- ☞ Önállóságra, önellenőrzésre szoktatjuk a gyermekeket az öltözködéssel kapcsolatos feladatoknál.
- ☞ A környezet rendezettségének megtartása érdekében serkentünk a ruhák hajtogatására, a cipők és ruházat esztétikus

eltevésére.

- ☞ Alakítjuk a saját ruházat rendezettségére iránti igényt.

Kulturált étkezés:

- ☞ Evőeszközök használatánál gyakoroltatjuk a helyes technikákat (kanál, kés villa).
- ☞ Folyamatos segítségadással, ellenőrzéssel, értékeléssel alakítjuk az esztétikus terítést és a kulturált étkezést (evőeszköz-, és szalvéta használata, beszéd étkezés közben, stb.)

5.1.4.7. A gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése.

A felnőttek feladatai között szerepel a gyermekek gondozása, segítségadás a testi szükségleteik és a mozgásigény kielégítésében, olyan szokások alakítása, melyek a gyermeki kompetenciák erősítését szolgálják ezen a területen is (önállóság, választási-, döntési képesség, véleményezés, stb.)

Testápolás

- ☞ A testápolással valósítjuk meg a személyi higiénia kialakulását, mely magába foglalja a bőr ápolását, tisztántartását, a haj, a fejbőr, a fog és érzékszervek ápolását.
- ☞ A higiénia magas szintű megvalósítása érdekében folyékony szappant és papírtörölközőket használunk.
- ☞ A gyengén látó gyermekeket szemük és kezük fokozott tisztántartására szoktatjuk.
- ☞ A nagyothalló gyermekeket készülékük kezelésére, tisztántartására szoktatjuk.

Étkezés:

- ☞ Étkezéseinket minden esetben az egyéb tevékenységektől elkülönülve, nyugodt, esztétikus környezetben szervezzük. E téren kiemelt a gyermek-dajka pozitív kapcsolata, a gyermek fejlettségének figyelembe vétele.
- ☞ A megfelelő tápanyagok biztosítják a különböző tevékenységek során felhasznált energiát, ill. biztosítják a fejlődéssel együtt járó testépítést is. A főzőkonyhával való folyamatos kapcsolattartással törekszünk a gyermekek számára biztosítani a fejlődésükhöz szükséges egészséges táplálékbevitelt.
- ☞ A gyermekek számára az egész nap folyamán csoportszobában és udvaron egyaránt szűrt vizet biztosítunk – különös figyelemmel a nyári, meleg napokra.
- ☞ Az étkeztető konyha által naponta biztosított friss zöldség és gyümölcs lehetővé teszi a gyermekek számára a napi vitaminbevitelt.
- ☞ Szakorvosi igazolással rendelkező táplálékallergiás gyermekek részére speciális étkezést biztosítunk az étkeztető konyhán keresztül.

Öltözködés

- ☞ Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Az öltözködéssel védekezünk az időjárás ellen, illetve fejlesztjük a gyermekek önállóságát, ízlését is.
- ☞ A családokkal összefogva biztosítjuk a gyermekek számára az időjárásnak megfelelő öltözködést (gumicsizma, esőköpeny, vízhatlan téli ruházat és csizma, nyáron kendő-sapka). Fontosnak tartjuk, hogy a különböző hő-, és egyéb hatásoktól védve legyenek, de mozgásukban ne korlátozza őket ruházatuk.

Pihenés

- ☞ A mozgás – pihenés váltakozását, megfelelő arányok megtalálását a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez, tehetségéhez, és túróképességéhez igazítjuk.

5.1.4.8. Lelki egészségük (védelme) megóvása – Mentálhigiénia

- ☞ A helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. A gyermekek óvodában eltöltött idejét élettani szükségleteik figyelembevételével tervezzük. A helyes életritmust a családhoz igazodva, azzal együttműködve alakítjuk. A változatos tevékenységek, az oldott légkör segít abban, hogy a gyermekek ne érezzék fárasztónak az óvodai életet.
- ☞ A napirend tervezésénél tudatosan törekszünk arra, hogy mind az állandóság, mind a rugalmasság és a tevékenységek

időarányai egymásnak nem ellentmondóan mutassanak egységet. A korosztályi sajátosságoknak megfelelően szerepelnek a játék /különös tekintettel a szabad játék/ - étkezés - pihenés és egyéb tevékenységek időtartamai. A napirend kötött pontjai az étkezések és a pihenés.

- ☞ A jól megszervezett intézményi szintű életrend feltételei: ütközőmentesség, korcsoporthoz és fejlettségi szinthez való igazodás, rugalmasság, megváltoztathatóság.
- ☞ Fontosnak tartjuk a kortárs /gyermek-gyermek/ kapcsolatok kialakítása és erősítése mellett a gyermek-szülő, gyermek-óvodapedagógus és gyermek-dajka kapcsolat segítését.
- ☞ Odafigyeléssel támogatjuk a gyermeki személyiség önkifejező, önértékesítő és önkibontakoztató törekvéseit.
- ☞ A közösségi élet tartós zavartalanságát biztosítjuk azzal, hogy alakítjuk a gyermekek társas magatartási szokásait, támogatjuk kortárs kapcsolataik alakítását. Segítjük a kapcsolattartás során keletkező feszültségek elviselését, modelláljuk a konfliktusok megoldását segítő „technikákat”.

A gyermek lelki szükségletei:

- ☞ Az érzelmi és fizikai védettség biztonsága.
- ☞ Az új tapasztalatok szerzése: önmaga és a külvilág felfedezése.
- ☞ Az önállóság, a felnőttől való függőség csökkentése (autonómia).
- ☞ Elismerés, megerősítés.
- ☞ A belső állapot spontán kifejezése.
- ☞ Az önmaga és a mások iránt érzett felelősség.

5.1.4.9. Az óvodapedagógus feladatai:

- ☞ Megadja a gyermek számára az érzelmi és fizikai védettséget, biztonságot.
- ☞ Olyan környezetet alakít ki a mindennapokban, amely a gyermek számára megadja az önmagával kapcsolatos és a külvilágra irányuló tapasztalatszerzés lehetőségeit
- ☞ Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt, biztosítja a párhuzamosan végezhető tevékenységekhez a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.
- ☞ Biztosítja az önálló tapasztalatszerzéshez - a játékhoz és egyéb tevékenységekhez - az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket.
- ☞ Segít a gyermeknek érzelmi, fizikai lehetőségeinek kibontakozásában és a kreatív és intellektuális fejlődésében.
- ☞ Megerősíti a pozitív gyermeki megnyilvánulásokat, támasza a gyermeknek, de határozott követelése is vannak: készen áll arra, hogy határt szabjon az elfogadhatatlan késztetéseknek és ösztönvágyaknak, pl.: megvédi őt saját túlfűtött agressziójától.
- ☞ Teret ad a képességek természetes fejlődésének (a spontán tanulás időszaka), a belső állapot spontán kifejezésének, az önmaga és a mások iránt érzett felelősség megélésének.
- ☞ Gazdag és változatos tevékenységekben közvetíti a kulturális tartalmakat.

5.1.4.10. Gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése, testedzés, mozgásigény kielégítése

- ☞ A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása elősegíti a testi képességek fejlesztését - ügyesség, gyorsaság - valamint a kondicionális képességek közül az erő és az állóképesség fejlődését, a gyermeki szervezet teherbíró képességét. Ezzel befolyásoljuk a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly alakulását is.
- ☞ A mindennapos mozgás minden korcsoportra nézve kötelező. E területen belül a mozgásszokások alakítása, a társra figyelés kialakítása fontos feladatunk.
- ☞ Ennek érdekében az adott lehetőségek maximális kihasználására való törekvést látjuk célravezetőnek: tornaterem, sportudvarok, csoportszoba és terasz.
- ☞ Emeljük a természetes környezetben vezetett mozgások számát.
- ☞ Egyeztetünk a csoportok közötti ütközésmenetség érdekében (szervezés).
- ☞ A testedzés fontos részének tekintjük a szabadban töltött idő növelését, kirándulások szervezését (melyre a szülőket is buzdítjuk), ezen kívül a légfürdőzés és pancsolás lehetőségeinek kihasználását.

5.1.4.11. Az óvodapedagógus feladatai:

- ☞ Mozgásigény kielégítésére változatos mozgáslehetőségeket teremtünk szabad és szervezett formában (mindennapos testnevelés, testnevelés foglalkozás) a csoportszoba, a tornaterem, az udvar tér-kihasználásával.
- ☞ A mindennapos mozgás lehetőségeit biztosítja, mellyel a mozgás iránti igényüket is alakítjuk.

5.1.4.12. Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése összetett, sokoldalú tevékenység, amelynek feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A mindennapos (szervezett) mozgáson túl jelen van a szabad játékban, a környezeti nevelésben, mozgásos népi játékokban, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

- ☞ Feladatunk a mozgás-kezdő felkeltése megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet alakítása, mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, szükséges és elégséges szabályok tanítása.
- ☞ A gondozási tevékenységek során adódó feladatok elvégzésével is fejlesztjük a finommotorikát, a szem-kéz koordinációt és gyakoroltatjuk a sorrendiséget.
- ☞ A mozgásos játékok szervezésével járulunk hozzá a harmonikus, fegyelmezett, összerendezett, nagy-, és kismozgások fejlődéséhez.
- ☞ A harmonikus mozgás fejlesztésével az érzékszerveken keresztül az idegrendszert erősítjük, a mozgás gyakorlásával az idegkapcsolatok megszilárdítását segítjük.
- ☞ A mozgásos játékok segítségével alakítjuk a testsémát és az oldaliságot (jobb-bal oldal).

Az egészséges és a környezettudatos életmódra nevelés feladatai a csoportnaplóban kerülnek meghatározásra. Az eredményeket a nevelőmunka értékelései, valamint az Egyéni fejlődést nyomon követő lapok tartalmazzák.

5.1.4.13. Korrekció:

elmaradás esetén támasznyújtás a részképesség gyengeséggel küzdő gyermekek részére, egyéni fejlesztő foglalkozások keretében.

Részképességek fejlesztését a fejlesztő pedagógus végzi az óvodapedagógusokkal és a szülőkkel együttműködve.

A diszlexia prevenció és beszédhibák korrekciója a logopédus feladata.

5.1.4.14. Speciális gondozó, testi, lelki nevelési feladatok ellátása:

Az Alapító Okiratunkban foglaltaknak megfelelően, az ép értelmű gyengén látó és nagyothalló sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelése során szakemberek és a szülők bevonásával általános nevelési célkitűzéseink megvalósítása.

„A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.”⁴

Kapcsolatkeresés e feladatok ellátására:

- ☞ Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XII. kerületi Tagintézménye
- ☞ Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsági Tagintézményei
- ☞ Gyengén látók Módszertani Központja
- ☞ Nagyothallók Egyesület

⁴ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.2. Környezet - környezeti nevelés

Környezeti nevelési elveink:

- ☞ Rácsodálkozás képessége fejlesztésének elve
- ☞ A természet szépségének felismerésére nevelés elve
- ☞ Más élőlények iránti tiszteletre nevelés elve
- ☞ A környezettel kapcsolatos felelősség alakításának elve
- ☞ Cselekvés alapú tapasztalatszerzés elsődlegességének elve

5.3. A környezeti nevelési program

- ☞ irányul a gyermeki személyiségfejlesztésen keresztül a környezettudatos magatartás formálására, ezen keresztül a szülők ez irányú szemléletének alakítására, a gyermekek családból hozott környezettudatos életvitelének támogatására.
- ☞ segíti a felsoroltak alakulását, fejlődését: másokra való odafigyelés képessége, másság elfogadása, segítő magatartás (ezek kapcsán átfedéseket mutat az erkölcsi és közösségi neveléssel)
- ☞ megvalósulása: szerves kapcsolatban áll az óvodai nevelés minden területével, áthatja a mindennapokat, az alábbi tevékenységekben jelenik meg
  - * gondozás;
  - * játék (csoportszobában, udvaron, kirándulásokon),
  - * verselés, mesélés;
  - * ének, zene, énekes játék, gyermektánc;
  - * rajzolás, festés, mintázás, kézi munka;
  - * mozgás; a külső világ tevékeny megismerése;
  - * munka jellegű tevékenységek;
  - * tevékenységekben megvalósuló tanulás;
  - * kirándulások, látogatások külső helyszínekre;
  - * „Zöld hét” erdei óvoda az iskolába készülőknek
  - * szülőkkel közös programok (Mihály napi vásár, Zöld családi sportnap, Nyitva van a Fondóka!)

5.4. A környezeti nevelés alapjai óvodánkban

A környezeti nevelés alapja a tudományos alapokon álló természetismeret, amely a közvetlen élményszerzésen keresztül is formálja a helyes cselekvésre készítőt, pozitív viszonyulást a természeti értékekhez, azok védelme érdekében.

A környezeti nevelés a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Élő és élettelen, természeti és művi környezetünkkel való harmonikus együttélés, - életmód, gondolkodás- és viselkedésmód, szokás- és értékrendszer.

A környezeti nevelés egységbe foglalja a természeti, az ember- alkotta és a társas-társadalmi környezettel kapcsolatos vonatkozásokat egyaránt.

A környezeti nevelés kifejezésben a „környezet” szó jelentése: a természetes, ember- alkotta (épített, technikai) és társadalmi (gazdasági, politikai, kulturális, történelmi) környezet összessége, a „nevelés” személyiségformálás, számtalan tényező együttes hatásának következtében zajló-alakuló kölcsönös folyamat.

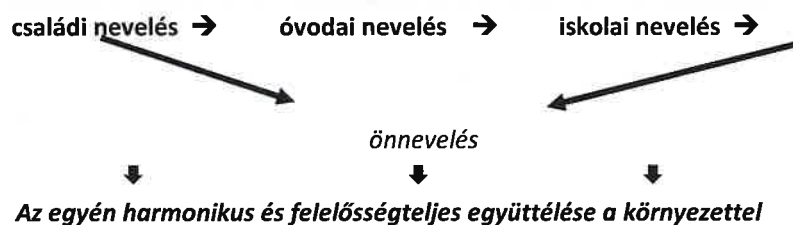
Környezeti nevelés alatt azt a tevékenységet értjük:

- ☞ ahol a környezeti értékek felismerése, azaz tudatformálás
- ☞ a környezeti fogalmak tisztázása, azaz ismeretszerzés
- ☞ pozitív viszonyok kialakítása, azaz attitűdök formálása
- ☞ a környezetorientált magatartás kialakítása, azaz értékrend kialakítása és értékelés történik,
- ☞ környezeti minőségjavító, tudatos, felelősségteljes cselekvés kialakítása, azaz aktivitás folyik
- ☞ amely során készségek, képességek kialakítása történik, amelyek szükségesek az ember kultúrája és környezete megértéséhez.

Ezek az értéktartalmak érvényesek a fenntarthatóság pedagógiája terén is. A fenntarthatóság pedagógiája a környezeti nevelés kibővült tartalmára épül, és azzal rendszerként egybekapcsolódik a globális, a jogi-etikai, a fejlődésre, a béke megteremtésére és a környezeti erőforrásokkal való gazdálkodásra irányuló nevelési törekvések köre, amelyek együttesen alkotják a fenntartható fejlődés elősegítésére irányuló pedagógiai gyakorlat tartalmát.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata egész életen át tartó tanulási és szocializációs folyamat, amely tájékozott és tevékeny állampolgárokat nevel, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és etikus felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös döntéseikért, tetteikért. Ezek az intézkedések biztosítják az egészséges környezetet és a hatékony gazdaságot a jövő számára.

Környezeti nevelés élethosszig tartó folyamatának „eredményigérete”

Ez a folyamat végigkíséri az ember életét, ebből származtathatjuk az óvodai környezeti nevelés céljait, feladatait, - az óvodás-korú gyermek sajátosságainak megfelelően.

„Az óvodai környezeti nevelés *alapozó jellegű*, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában.” (Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia)

Az óvodai környezeti nevelés magában foglalja a természettel kapcsolatban kialakítandó helyes viszonyulásokat (környezettudatos magatartás) a pozitív érzelmi beállítódást, a holisztikus gondolkodást (a természetben minden összefügg mindennel, az ember is a természet része).

Tartalmazza mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetükből érkező információk befogadásához, feldolgozásához (érzelmi, értelmi síkon).

Olyan szokások, szabályok alakításában játszik szerepet, amelyek a természeti és társadalmi környezetben való eligazodáshoz szükséges magatartásformák alakulásának feltételei.

A környezet minél átfogóbb felfedeztetése, megismerése által közvetíthetjük a nemzeti kultúra hagyományait, értékeit, - ke-rületünk óvodások számára elérhető természeti értékeit (Sas-hegy, Normafa, Jókai kert) és a társadalmi környezet egyes kulturális „emlékeit” (Honvéd emlékmű – Gesztenyés kert, Helytörténeti Múzeum, Bajor Gizi Színész Múzeum) feltérképezve. Ezt célozza az iskolába készülő gyermekek számára szervezett - hagyományként is működő - erdei óvodai hét.

Az óvodás gyermek környezeti érzékenységét alapvetően a család által közvetített minták (viselkedési, fogyasztási, életvezetési) határozzák meg. Az óvodai nevelés erősítheti, vagy gyengítheti az otthoni mintát, de a család szerepe ezen a területen is elsődleges a gyermeknevelésben. Mert minél kisebb a gyermek, fejlődését annál jobban befolyásolja a környezete.

5.4.1. A környezeti nevelés célja

A környezeti nevelés, építve a családból hozott környezettudatos szokásokra, a gyermek környezetről szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítésével, rendszerezésével segítse a gyermeki, környezetre figyelő, környezettudatos magatartás alapozását.

- ☞ A környezettudatosság olyan magatartásforma, melynek gyakorlati célja az „ember – környezet viszony” harmóniájának megteremtése. A környezettudatosság a növény- és állatvilággal, a környezettel kapcsolatos tájékozottságot, érzékenységet és felelősségvállalást jelent.

5.4.2. A környezeti nevelés feladata

- ☞ A természet iránti pozitív érzelmi viszonyulások alakítása (attitűd-formálás).
- ☞ A környezetről szerzett gyermeki tapasztalatok, bővítése, ismeretek rendszerezése.
- ☞ Olyan szokások és szokásrendszerek, viselkedési formák, képességek alakítása, amelyek meghatározók a természetes és az ember által létrehozott (épített, társadalmi) környezettel való harmonikus kapcsolat alakításában (környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek alakítása, fejlesztése).

Óvodánkban a környezeti nevelés megvalósításának színtere az óvodai élet, tevékenységformája a külső világ tevékeny megismerése.

Az óvodapedagógus feladata

- ☞ a környezeti értékek felismertetése, ismeretszerzés feltételeinek megteremtése - élménypedagógiával megvalósuló cselekvéses tapasztalatszerzés
- ☞ pozitív érzelmi viszony formálása az élő- és élettelen természettel kapcsolatban
- ☞ a környezettudatos magatartás alakítása, az óvodában megtapasztalt környezet - és természetvédelemmel kapcsolatos értékrenddel
- ☞ tudatos, felelősségteljes cselekvés megtapasztaltatása a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások gyakoroltatása során
- ☞ készségek, képességek fejlesztése, amelyek szükségesek az ember környezete és kultúrája megértéséhez (értelmi, szociális, empátiás)
- ☞ kihasználja saját szakterületén, illetve intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit
- ☞ lehetővé teszi a tanulók számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.

Alapvető jelentőségű óvodásaink környezettudatos magatartásformálásában a felnőtt modell, az óvodapedagógusok személyisége és környezetkultúrája, viselkedése. Az általa tanúsított környezeti vonatkozású cselekvések (tisztasággal, hulladékkal, élőlényekkel, energiával kapcsolatban) a gyermekek számára minták, amelyeket követnek.

5.5. Hagyomány – hagyományőrzés

“Az a láthatatlan szervezőerő, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyományok, idegen szóval tradíciónak nevezzük.”

írja Kósa László és Szemerényi Ágnes Apáról fiúra c. könyvében.

“A néphagyomány énekes - mondókás játékaik századokon, sőt évezredekken keresztül természetes módon kialakult szokásokat hordoznak. Ezekbe beletartozik az anya-gyermek kapcsolat bensősége, a természet felfedezése, a testi és szellemi erő kifejlesztése és a társadalomba illeszkedés folyamatának tradicionális rendje.”

5.5.1. Hagyományőrzésünk alapjai

A hagyományátadás a kultúra elsajátítás legbiztosabb modellje, a nemzet megmaradásának egyik legfontosabb feltétele. A hagyományőrzés, ápolás a nemzet megtartó ereje, - mint a gyökerek, melyek nem látszanak, de azok tartják a fát.

A természettel szoros kapcsolatban élő emberek tevékenysége az évkörhöz, azon belül egyes évszakok, hónapok, napok jellegzetességeihez, a természet organikus működéséhez kapcsolódott. Az évkör természetét, különös időszakait és időpontjait követve beépíthető néhány néphagyomány az óvodai nevelésbe.

A magyar néphagyomány nagyon gazdag, ezért a népszokásokból szándékosan csak annyit merítünk, amennyi a „kis gyermeki világokba” belefér, és nem kelt zavart bennük.

A magyar gyermekmondókák népmesék, a népzene és néptánc is alapvető alkotóelemei a néphagyománynak, melyekből merítünk a nevelés során.

A hagyomány kincseit a modellnyújtó pedagógus saját példájával, - attitűdjének megfelelően tevékenység közben adja át a jeles napokra való készülődés és azok megünneplése során.

Az évkör működése úgy valósulhat meg óvodában, ha megtaláljuk azokat a napokat, ami köré csoportosulhatnak a tevékenységek, amire készülni lehet, aminek rítusát vissza lehet idézni a városi környezetben is, *ezzel is formálva kisebb-nagyobb közösségeink életét.* Óvodánkban ezek a jeles napok, melyet az évkör mentén haladva ünnepelek.

5.5.2. Hagyományőrzésünk célja

- ☞ A gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése a néphagyomány-ápolás gazdag eszköztárából merítve és a helyi hagyományokon keresztül.
- ☞ A gyermekekben a hagyományok és néphagyományok iránti fogékonyság és érdeklődés megalapozása.
- ☞ A népi hagyományok gazdag tárházából válogatva a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingerekkel és élményekkel cselekvésre készítettségük.
- ☞ Örömmel vegyenek részt a jeles napok, hagyományok közösségi tevékenységeiben.
- ☞ A népi kismesterségek egyszerű technikai elemeivel való ismerkedés (pl.: agyagozás, szövés-fonás, csuhézés, gyöngyözés, hímzés, stb.).

5.5.3. Hagyományőrzésünk feladata

- ☞ A hagyományápolás során, az átélte közös tevékenységek által gazdagodjék a gyermek belső világa. (Éljen meg olyan élményeket, melyek az otthonához, szűkebb környezetéhez, szülőföldjéhez kötik.)
- ☞ A jeles napokhoz kapcsolódó kifejezések (hangulatok, érzelmek, tárgyak, tevékenységek) bővítsék a gyermek szókincsét (népi életmód szavai se merüljenek feledésbe).
- ☞ Fejldjenek készségei, képességei az óvodai nevelésünk során közvetített népi kis mesterségek megismerése által.
- ☞ Az átélte, hagyományőrzéssel kapcsolatos tevékenységek során erősödjön a gyermekekben az összetartozás érzése.
- ☞ Ismertesse meg a gyermeket a szülőfölddel, az ott élő emberekkel, a hazai tájjal, a helyi hagyományokkal és néphagyományokkal, szokásokkal, a családi és tárgyi kultúra értékeivel, alapozza meg ezek szeretetét, védelmét.

5.5.4. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ Az óvodapedagógus az óvodai nevelés folyamatában – az évkör figyelembe vételével, megteremti a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit.
- ☞ A folyamatos napirendben, a tevékenységekbe ágyazottan tervezi és szervezi a hagyományörző cselekvési formákat.
- ☞ Megtartja a jeles napokat, a mindennapos hagyományörző tevékenységeket és kiválasztja a hozzájuk kapcsolódó irodalmi és zenei alkotásokat, népművészetörző technikákat.
- ☞ Modellt nyújt és mintát ad egy- egy jeles nap megünneplésére, hangulatbeli felkészülésére. Ezt a hitelességet erősíti az óvodapedagógus öltözékével és az ünnepnapok külsőségeivel is (teremrendezés, dekoráció, ünnepjelző tárgyak).
- ☞ A népművészet gazdag tárházából is merít a mese, vers, mondóka, zenei és dal anyag kiválasztásánál („gyökerekből táplálkozva”).
- ☞ Gazdagítja a gyermekek játéktevékenységét népi játékokkal (énekes-táncos, mozgásos és küzdő, népszokásörző dramatikus játékokkal, népi játékszerkészítéssel).

5.5.5. Hagyományörző – jeles – napjaink és időszakaink

Időszak		Néphagyomány	Hagyomány
Őszi		Szeptember 29. Mihály nap	
			Október 4. Állatok Világnapja
			Október, Nagyszülők délelőttije
		November 11. Márton nap	
Téli	Adventi időszak	Adventi gyertyagyújtások	
		Adventi ünnepkör lezárása, karácsony	December 6. Mikulás
	Farsangi időszak		Február 2. Mackó nap
		Január vége – Február eleje Farsang	
Tavaszi			Március 15. Nemzeti ünnep
			Március 22. Víz Világnapja
		Márc. vége- Ápr. eleje Húsvét	
			Április 22. Föld napja
			Május 1. vasárnapja környékén Anyák napja
			Május 10. Madarak és fák napja környékén Zöld családi sportnap
			Május utolsó hetében Gyermeknap
Nyári			Június eleje Nyitva van a Fondóka
			Június eleje Nagyok búcsúja
			Június eleje Ismerkedő/évváró kirándulás a szülőkkel (lehetőség a csoportoknak)
			„Zöld hét” - erdei óvoda az iskolába készülők gyermekeknek tavasz végi, nyár eleji időszakban 3 nap

ÉVKÖR

5.5.6. Egyéb hagyományörző események

- ☞ Nyílt délelőtt - évente 1 alkalom óvodapedagógusonként
- ☞ Nagyszülők délelőttje - október végén, nagyszülők együtt tevékenykednek a gyermekekkel
- ☞ Testvérdélután - óvodába készülő kistestvérek együtt játszhatnak testvéreikkel a csoportban
- ☞ „Bocsváró” nap - óvodai jelentkezések előtt betekintés életünkbe a leendő óvodásoknak és szüleiknek
- ☞ „Zöld hét” - az iskolába készülő gyermekeknek erdei óvoda

5.5.7. Az év folyamán végigvonuló hagyományok

Családi műhelyek

/a gyermekek szüleikkel, családtagjaikkal, 2 évnél idősebb testvéreikkel együtt vehetnek részt az adott jeles naphoz kapcsolódó tevékenységekben/

Fondóka Műhely

Egy-egy jeles nap hagyományához kapcsolható régi népi kismesterségek (agyagozás, szövés-fonás, gyöngyözés, csuhézés, szalma-, és rafiamunkák, papírmásé, gyékényezés, stb.) fogásaival ismerkednek, az aktuális népi mondókák, dalos játékok, népzene kíséretében.

Maci Konyha

Az egészséges táplálkozás lehetőségeit alkalmazva közösen készítenek és fogyasztanak el ételeket; ismerkednek az aktuális terítési lehetőségekkel.

Gyermekek születésnapjának megünneplése verseléssel, énekléssel - saját csoportjában.

6. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

“Azt a ... nyelvet, melyet örökbe kaptunk, új szellemmel fényezve, csorbítatlanul kell adnunk utódainknak”
/Kosztolányi Dezső/

“Az irodalom beszélni és cselekedni tanít bennünket. Beszélni pontosan olyan értelemben, mint az édesanyánk. Csak még türelmesebben és fáradhatatlanabban. Halálunkig nem hagyja abba. S épp annyi kedveskedéssel.”
/Illyés Gyula/

6.1. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés - nevelés alapja

A beszéd szorosan kapcsolódik a kommunikációhoz, így tágabb értelemben a szocializációhoz, a gondolkodáshoz, egyben az önkifejezés fontos eszköze.

A gyermek beszéd és kommunikációs képességeinek fejlődését anatómiai, fiziológiai adottságai befolyásolják, és az a környezet, amelybe született és nevelődik.

Az anyanyelvi nevelés az egész nevelőmunkánkat áthatja, a gyermekekre figyelő, választékosan beszélő környezet pozitívan befolyásolja a gyermeknyelv fejlődését, ugyanakkor a negatív példa rombolhat.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk – az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, mondanivalójuk meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére fordítunk figyelmet.

Az óvodapedagógusok beszédviselkedésének (metakommunikáció, empatikus kapcsolatfelvétel és -alakítás a beszéddel) különös jelentősége van a mintaadásban és a beszédkedv felkeltésében.

A gondolkodás összerendeződésének szenzitív időszaka az óvodáskor, ekkor fejlődnek intenzíven a legfontosabb kognitív funkciók: az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, problémamegoldás, kreativitás, képzelet.

Az értelmi és beszédfejlesztésben a mozgás kiemelkedő szerepet kap. A motoros képességek fejlődési szintje lényeges szerepet játszik a percepció fejlődésében, ez előfeltétele a verbális fejlődésnek, a fogalmi gondolkodásnak.

Az értelmi nevelés keretében egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakoroltatása, másrészt az értelmi képességek (érezékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) fejlesztése a feladatunk.

6.2. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés célja

- ☞ Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés és a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
- ☞ Váljanak képessé a közösségben – felnőttekkel - és társaikkal beszédhelyzet teremtésére és fenntartására.
- ☞ Beszédfejtelmük (mások meghallgatásának képessége); beszédészlelésük, beszédértésük, szöveg és mondatértésük fejlődésének, szókincsük gyarapodásának segítése.
- ☞ A nyelvi információkkal kísért mozgásos tapasztalatszerzés biztosításával a megismerő funkciók optimális fejlődésének, ezáltal a képi és a nyelvi gondolkodás pontosabbá, tökéletesebbé válásának támogatása.
- ☞ A pszichikus funkciók fejlesztése változatos tevékenységeken keresztül a gyermekek egyéni érdeklődését, meglévő tapasztalatait, élményeiket és ismereteiket figyelembe véve.

6.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés feladata

- ☞ A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének alakítása.
- ☞ Az anyanyelv fejlesztése (folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség) és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással (nem javítással) jelenjen meg az óvodai nevelőtevékenység egészében.
- ☞ Az értelmi képességek (figyelem, emlékezet, percepciók, képzelet, gondolkodás) és alkotóképesség fejlesztése.
- ☞ A gyermeki önkifejezés kibontakoztatásának elősegítése minden tevékenységi forma körében.

6.4. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ A gyermekek köré beszélő környezetet alakít, ösztönzi és fenntartja a gyermekek kommunikációs kedvét, meghallgatja őket, biztatja kérdéseik feltevésére és igényli a válaszokat.
- ☞ Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
- ☞ Fejleszti a gyermekek hallását, beszédészlelését, beszédértését, szóbeli emlékezetét; bővíti szókincsüket és támogatja a szófaji gazdagság alkalmazását.
- ☞ Tudatosan törekszik saját beszédkultúrájának csiszolására (helyes magyar beszéd, tiszta kiejtés).
- ☞ Alkalmakat teremt a kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésére, használatára.
- ☞ Differenciáltan támogatja a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekeket a magyar nyelv elsajátításában.
- ☞ A beszédbeli gátlások feloldását különböző módszerekkel, eszközökkel, célirányos motivációval segíti.
- ☞ Az értelmi nevelés folyamatában tervezett és szervezett tapasztalatszerzési lehetőségeket teremt a gyermek spontán szerzett ismereteinek bővítésére, meglévőkhöz való beillesztésre, különféle helyzetekben, tevékenységekben való felidézésükre, gyakorlásukra.
- ☞ A képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő cselekvésre ösztönző környezetet biztosít, melyben fejlődhetnek a gyermekek értelmi képességei (figyelem, percepciók, képzelet, gondolkodás).
- ☞ Minden tevékenységi forma körében lehetőségeket teremt a gyermeki önkifejezés kibontakoztatására.

7. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

“Minden erkölcsszabály először nyűg, kényszer, amit ránk kell tukmálni. Csupán az ismétlés csinál belőle könnyen elfogadható szokást.”

/Le Bon/

“Az erkölcs tulajdonképpen a társadalom adott értékrendjével, a társadalom szabályaival való azonosulás. Az egyetlen tanult gondolkodás és magatartásforma az erkölcs, hiszen minden társadalom kitermeli a saját erkölcsi értékrendjét, amelyet valamennyi felnővekvő tagjának meg kell tanulnia és tartania, és arra törekszik, hogy a társadalom tagjai ennek az erkölcsi értékrendnek megfelelően viselkedjenek.”

“...az ember - így a gyermek is - társas lény, azaz az egyéniségét igazán csak közösségi kereteken belül, másokkal együtt élve tudja kibontakoztatni, de saját egyéniségét akarja kibontakoztatni. ... az együttélés alapnormáit - amely minden kultúra közös gyökereként, azonos eredőjeként értelmezendő - meg kell szoknia a gyerekeknek. ezért a szokásrend kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja.”

/dr. Bakonyi Anna/

7.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés alapja

Az óvodás korú gyermekek magatartása érzelmileg vezérelt, személyiségükben az érzelmek dominálnak, ez jellemzi náluk a megismerést is.

Fontosnak tartjuk, hogy óvodánkban a gyermekeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, mely pozitív visszajelzésekre épül, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.

Legfontosabb a pozitív érzelmek dominanciája, a kudarcok feldolgozása, a félelmek, szorongások feloldása az óvodapedagógus – gyermek, dajka – gyermek, gyermek - gyermek kapcsolatában. Szükségesnek tartjuk az óvodánkban dolgozó felnőttek empátiás készségének meglétét, fejlesztését, abból a célból, hogy a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Óvodai nevelésünk segíti a gyermeket értékrendjének fejlődésében, amely szerepet játszik erkölcsi nevelésében, támogatja a különbözőségek elfogadásában, megértésében.

Óvodánkban kiemelten figyelünk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésére, az előítéletek kialakulásának megelőzésére. Körültekintő szervezéssel vállaljuk más nemzetiségű, migráns, 1-1 gyengén látó, illetve nagyothalló gyermek nevelését, s törekszünk arra, hogy az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek fogadják el csoportjukat, mint közösséget. Az eltérő egyéni adottságú gyermekeknél fokozottabban törekszünk az egyéni sikereket segítő funkciók, tulajdonságok fejlesztésére.

7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja

- ☞ Érzelmi hatások segítségével, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, környezettudatos magatartásra, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés.
- ☞ A gyermek szociális érzékenységének erősítése, éntudatának alakítása, ezzel segítve önkifejező és önérvényesítő törekvéseit.
- ☞ A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- ☞ Olyan közösség formálása, amely segíti minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlődését.
- ☞ Közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás alakítása, mások megbecsülése, a hagyományok tiszteletben tartása, erkölcsi értékek közvetítése.

- ☞ A családi nevelést kiegészítve szilárd igazodási pontok beépítése (értelmes fegyelem) a magatartás-szabályozási mechanizmusba, melyek segítik a gyermeket helyes viszonyt kialakítani önmagával, valamint az őt körülvevő szűkebb és tágabb társadalmi és természeti környezettel (szokás-, és normarendszer).

7.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feladata

- ☞ Érzelmeken keresztül erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül (pl. igazmondás, őszinteség, a jó és a rossz megkülönböztetése).
- ☞ Felelősségvállalás a tettekkel kapcsolatban, társak segítése - mindezek érzelmi átélése.
- ☞ Együttműködési-, és konfliktusmegoldó képesség fejlesztése.
- ☞ A természeti és a szűkebb környezethez való érzelmi viszonyulás (szülőföldhöz való kötődés, hazaszeretetre nevelés) alapozása.

7.4. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ Érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki és tart fenn a gyermekekkel.
- ☞ Segíti a gyermeki énkép, önismeret, önértékelés fejlődését, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és tevékenységeire (önkifejezés, önérvényesítési törekvések) adott visszajelzések által.
- ☞ A befogadó nevelés megvalósulása érdekében mintát közvetít az egyéni sajátosságok, a különbözőségek tiszteletben tartásáról és elfogadásáról (differenciált nevelés, multikulturális nevelés).
- ☞ Kihhasználja a szokás-, és normarendszer megalapozását. segítő lehetőségeket a mindennapokban.
- ☞ Biztosítja az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök – azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesülés, önfegyelem, a közös értékek óvása-védelme, kitartás, akarat, feladat-, és szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség) fejlődéséhez szükséges tevékenységi és értékelési rendszert, megalapozza, alakítja értékrendjüket.
- ☞ Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.
- ☞ Viselkedéskultúrájával modellként szolgál az alapvető társadalmi normák, emberi értékek közvetítésében.
- ☞ Közös élményekkel, tevékenységekkel segíti a gyermekek közötti együttműködést, a közösség alakulását.
- ☞ Tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit, a játék és más élménygazdag tevékenység, program során.
- ☞ A gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére:
  - * Lehetővé teszi az ünnepek, jeles napok, távlatok, élmények és tapasztalatok biztosításával - az óvodai hagyományápolás közösségformáló erejének beépülését a mindennapi életbe.
  - * Segíti a környezettudatos magatartás alapozását az érzelmi viszonyulások, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
- ☞ Támogatja az Alapító Okiratunkban foglaltak szerinti ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedését - beillesztését a közösségbe. Fejlődésük érdekében mindig annyi segítséget nyújt, amennyi a további önálló cselekvéshez szükséges.
- ☞ Tudatosan alakítja a gyermekek társas magatartási szokásait, támogatja kortárs kapcsolataik alakulását. Segíti a kapcsolattartás során keletkező feszültségek elviselését, modellálja a konfliktusok megoldását segítő „technikákat”.

II. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK

1. Játék

“Nem azért játszik, hogy valamit megtanuljon, hogy tevékenykedjen, vagy valamit létrehozson, hanem az örömeért, mert játszani jó!”

(B. Méhes Vera)

1.1. A játék alapjai

A játék az óvodáskorú gyermek elemi pszichikus szükséglete, belső világából eredő benyomásainak tükröje. Alapvető, legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége és személyiségformálója, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék minden külső kényszerítő körülményt nélkülöző, szabad cselekvés. Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A gyermek játékában életkorára és aktuális állapotára jellemző legdominánsabb szükségletei nyernek kielégítést.

A szabad játéktevékenység során érvényre jut a spontaneitás, elősegíti a gyermeki belső szükségletek kielégítését.

Játék közben megismerik önmagukat, korlátaikat és lehetőségeiket, alakul énképük. Megismerik a játékokhoz kapcsolódó szokásokat, szabályokat. Felfedezik, megtapasztalják a tárgyak tulajdonságait, a valóság jelenségeit, - pozitív értelemben birtokolják környezetüket.

Erősödnek társas kapcsolataik, megélik az alá-, fölé-, mellérendelt szerepet, fejlődik kommunikációs készségük (gyermek-gyermek; gyermek - felnőtt viszonyában). A játék során mélyül a közösséghez tartozás érzése, formálódik a csoportok közösségi élete.

A közös élményszerzés lehetőséget és elegendő alapot ad arra, hogy a gyermekek játékukban újraélhessék, újraalkothassák tapasztalataikat, szerzett ismereteiket, tudásukat, pozitív és negatív élményeiket.

A játék kielégíti a gyermekek tevékenységsszükségletét, cél nélküli, vagy célirányos cselekvési igényüket, alkotóvágyukat, ön-kifejező és öröm, siker iránti igényüket, önállósodási vágyukat, érvényesülési akaratukat, szolgálja a feszültségeik és félelmeik oldását is.

Az óvodáskorú gyermek alapvető, legfontosabb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

- * *A játék a szabadság kapuja.*
- * *A játék világa a teremtés világa.*
- * *A játék világa a tökéletesség világa.*
- * *A játék a kultúra alapja.*

(Hankiss Elemér nyomán)

1.2. Cél

- ☞ A játék legyen minél sokrétűbb, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység.
- ☞ Az örömteli játék során, természetes módon alakuljanak készségeik, képességeik, mozgásuk, bővüljenek ismereteik, fejlődjön kreativitásuk, fantáziájuk.

1.3. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ A szabad játék elsődlegességének biztosítása, az örömteli játékon keresztül a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése.

- ☞ A gyermekek elemi pszichikus szüksége - a szabad játék - minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.
- ☞ Tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenléttel potenciális partner, értő figyelemmel kíséri a játék menetét a zavartalanság biztosítása és kibontakoztatása érdekében, s csak szükség esetén avatkozik be, például a veszélyessé váló agresszív játék esetén.
- ☞ A közvetett hatások érdekében formál meg olyan magatartás- és viselkedésformákat, amelyekkel a játéktevékenység minősége, légköre biztosított. (Azonosuláshoz alkalmas modell, bevonható játszótárs, segítőkész-, óvó-, védőmagatartás, problémafelvető, érdeklődő, tudatosan jelenlévő, vagy szemléltető, tanácsadó, segítségnyújtó a gyermekek kérésére, technikai segítő a szabályjáték megszervezésében.)
- ☞ Biztosítja a szabad játék-, és játszótárs választást, ösztönzi és támogatja a kreativitást, inspirálja a játékelképzelések megbeszélését.
- ☞ Elegendő időt, eszközt, megfelelő játszóhelyet, könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztást biztosít a nyugodt, elmélyült játékhoz.
- ☞ Lehetőséget teremt élmények, hangulatok, ingerek és tárgyak segítségével, a gyermekek spontán játékához, tevékenységéhez.
- ☞ Lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek kijátszhassák vágyaikat, indulataikat, mások megsértése nélkül.
- ☞ Eszközöket biztosít a gyermekeknek élményeik újrajátszásához, ill. támogatja az elképzeléseikhez illő eszközök elkészítését.

2. Munka jellegű tevékenység

“Az embernek dolgoznia kell ... a munka biológiai szükséglet.”

“A sikert legjobban a siker növeli, s leginkább az eredménytelenség gátolja.”

/Sellye János/

2.1. A munka jellegű tevékenységek alapja

A nevelés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat.

A lányok és a fiúk egyaránt gyakorolhatják a munka jellegű tevékenységek összes fajtáját a nemek társadalmi egyenlőségének érdekében.

A munka és munka jellegű játékos tevékenység óvodáskorban a személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutat.

Jellemzői:

- ☞ örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- ☞ a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, – kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság – alakításának fontos lehetősége;
- ☞ a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Óvodánkban megjelenő munkafajták: Egyénre irányuló

- önkiszolgálás

Közösségre irányuló

- naposság

- alkalmi megbízatások

- környezet -, növény- és kertgondozás

- segítség felnőtteknek, társaiknak

2.2. A munka jellegű tevékenységek célja

- ☞ Ismerjék és tapasztalják meg a munka eredményének örömét.
- ☞ Jussanak el saját és mások munkájának elismeréséig, megbecsüléséig.
- ☞ Sajátítsák el és alkalmazzák a munkához kapcsolódó szokásokat.

2.3. A munka jellegű tevékenységek feladata

- ☞ Segítse önállósodásuk fejlődését, alakítsa felelősségérzetüket és a felelősségtudatukat.
- ☞ Szerezzenek újabb tapasztalatokat, bővíljenek ismereteik.
- ☞ Alakuljon a munkavégzéshez szükséges készségük, képességük, attitűdjük, tanulják meg az óvodai tevékenységekhez kapcsolódó munkafogásokat.
- ☞ Teremtsen lehetőséget az önmagukért, a közösségért, a környezet- és természetvédelemért (óvoda területén, udvaron - madáretetés, kertészkedés, az udvarunk gondozása) végzett munka szükségszerűségének, örömeinek átéléséhez.
- ☞ Erősítse kitartásukat a kitűzött cél megvalósítása révén.

2.4. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ Tudatos pedagógiai szervezés mellett megfelelő időt, eszközt, légkört biztosít és teremt a gyermeki munkavégzéshez.
- ☞ Megtanítja az eszközök használatát, a különböző fogásmódokat.
- ☞ Alakítja a munkakészséget, munkaszokásokat.
- ☞ Tudatosítja a gyermekekben a munka szükségességét.
- ☞ Együttműködik a gyermekkel, illetve lehetővé teszi az önálló munkavégzést.
- ☞ Szem előtt tartja a fokozatosságot a sikerélmény érdekében.
- ☞ Biztosítja a munka beépülését a mindennapi életbe.
- ☞ Figyelembe veszi a munkavégzés során az egyéni és életkori sajátosságokat.
- ☞ Konkrét, reális, - a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékkeléssel és ellenőrzéssel segíti elő a munkatevékenység elvégzését.
- ☞ Törekszik az elvárások összehangolására a családi neveléssel.
- ☞ Elősegíti, hogy a gyermekek számára örömet jelentsen a munka.

3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

„A tanulás nem felkészülés az életre, hanem maga az élet.”

„Semmit nem lehet megtanítani egy embernek, csak segíteni abban, hogy rátaláljon önmagán belül.”

3.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás alapjai

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése – ezt témahét alapú tervezéssel, tevékenységek szervezésével, is biztosítjuk. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein.

A kulcskompetenciák fejlesztése a pedagógiai programban meghatározott fejlesztési területek feladatrendszere alapján történik.

A hetirendben rögzített tevékenységi formák jelentik az aznapi hangsúlyt ebben a komplex tanulási folyamatban.

A tanulási folyamat tervezésének alapját a Pedagógiai Program „Témakörök a külső világ tevékeny megismerésében” című fejezet képezi, mely minden területet felölel (komplexitás). Egészség, Környezet (a külső világ tevékeny megismerése), Ha-

gyománny, Verselés, mesélés; Ének, zene, énekes játék, gyermektánc; Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka; Mozgás; Munka jellegű tevékenységek; Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés.

A módszerek, eljárások kiválasztását, alkalmazását óvodánk nevelési – oktatási céljai határozzák meg. A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően választja meg az óvodapedagógus a nevelőtestület által elfogadott felosztás alapján.

A módszerek megválasztását befolyásolja az óvodapedagógus szakmai irányultsága - egy-egy nevelési terület iránti mélyebb elköteleződése.

3.2. A tanulás lehetséges formái az óvodában

- ☞ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ☞ a játékos, cselekvéses tanulás;
- ☞ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ☞ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ☞ a gyakorlati problémamegoldás
- ☞ az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása.

3.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

- ☞ A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése: ismeretei bővítése és rendszerezése, készségei, képességei alakítása, attitűdjeinek erősítése.
- ☞ Olyan gyermekek nevelése, akik képesek a szocializációs tanulás során elsajátított kommunikációs és kooperációs technikákat alkalmazni.

3.4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás feladata

- ☞ A tanuláshoz szükséges belső motiváció alakítása, pszichomotoros készségek fejlesztése (észlelés és mozgás), megismerő folyamatok alakítása (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás, beszéd).
- ☞ Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges akarati tényezők formálása (önállóság, önbizalom, szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás).

3.5. A tanulási folyamat szervezeti formái:

- ☞ kötelező – a heti rendszerben jelölt tevékenység, fokozatosan növekvő időtartamú (5-35') - csoportos beszélgetések, tevékenységek, foglalkozások
- ☞ kötetlen, kezdeményezés

3.6. Az óvodapedagógus feladatai

- ☞ Tanulást támogató környezetet teremt (játék, élmény, tevékenység, helyszín, eszköz, tanulást segítő személyek köre) a kötetlen kezdeményezésekhez és a kötelező foglalkozásokhoz..
- ☞ Tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására.
- ☞ Munkájában a tanulást folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenységként kezeli.
- ☞ A gyermeki tevékenkedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartja szem előtt.
- ☞ Épít a gyermekek tapasztalataira, ismereteire –lehetőséget biztosít különböző élethelyzetekben való gyakorlásukra.Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket tervez és szervez.
- ☞ Biztosítja a tevékenységekben megvalósuló tanulás feltételeit – a gyermek cselekvő aktivitásának, közvetlen, több érzékszervre ható tapasztalásának, felfedezésének lehetőségét.
- ☞ Kihasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a gyermekek megismerő funkcióinak fejlesztésére és az önálló felfedezés gyakoroltatására.
- ☞ Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.
- ☞ A gyermekek hibázásait, tévesztéseit a tanulási, fejlődési folyamat részeként kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
- ☞ Módszereit az adott helyzetnek megfelelően változtatatosan, rugalmasan alkalmazza.
- ☞ Az alkalmazott pedagógiai módszerei a kompetenciafejlesztést támogatják.
- ☞ A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a céloknak megfelelően, logikusan építi fel.

- ☞ Különböző problémahelyzet biztosításával elősegíti a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését.
- ☞ Nevelőmunkája során törekszik a kifejező, érthető, szép, megfelelő tempójú beszédre és az óvodás korosztály fejlettségéhez igazodó fogalomhasználatra.
- ☞ Maximálisan biztosítja a differenciálás lehetőségét a játékos tapasztaltatás, cselekvéses tanulás, az irányított megfigyelések, felfedezések, illetve a gyakorlati problémamegoldások során.
- ☞ Figyelembe veszi a gyermekek saját ütemük szerinti fejlődését, ehhez igazítja a fejlesztést.
- ☞ Irányított játékokkal, tevékenységekkel alakítja és erősíti a mozgásos, kognitív és szociális képességek fejlődését.
- ☞ Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására.
- ☞ Segíti a tanulás irányítása során – személyre szabott pozitív értékeléssel – a gyermek személyiségének kibontakozását.
- ☞ Közvetetten segíti a gyermekek iskolai beilleszkedését a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.
- ☞ Használja a modern infokommunikációs eszközöket – felkészüléshez, tervezéshez, esetenként a gyermeki tevékenységekhez.
- ☞ Irányított játékokkal, tevékenységekkel alakítja és erősíti a mozgásos, kognitív és szociális képességek fejlődését.

4. Mozgás

“Ép testben - legyen ép lélek”

/Iuvenalis római költő/

4.1. A mozgás alapja

A játék és a mozgás a gyermekek lételeme. Mozgásigényük kielégítését, mozgásuk fejlesztését a spontán és szervezett mozgásos játékok és tevékenységek biztosítják, szolgálják.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyet sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal támogatunk.

A mozgásfejlesztés az egészség megőrzésére, megóvására és megszilárdítására, a szervezet edzésére, testi képességek kialakításának elősegítésére - valamint a mozgásműveltség fejlesztésére irányul.

A mozgás része az egészséges életmódra nevelésnek, mely megvalósul a családon és az óvodán belül a gyermekek gondozásában, az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek biztosításában, az egészséges életrend kialakításában.

A mozgás eszköz a fejlesztésben, mert általa erősödnek a pszichomotoros készségek és képességek. Pontosabbá válik a gyermekek észlelése, fejlődik testsémája, térpercepciója, erősödik a keresztcsatornák működése (mozgásos feladatok elvégzése során auditív és vizuális ingerek motoros visszaadásával, a szem-kéz és szem-láb koordináció begyakorlásával).

A harmonikus mozgás fejlesztésével az érzékszerveken keresztül az idegrendszert erősítjük, a mozgás gyakorlásával az idegkapcsolatok megszilárdítását is segítjük.

Óvodai nevelésünk mindennapjaiban a gyermekek számára lehetőséget biztosítunk a spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységekre, az egészségfejlesztő testmozgásra - figyelembe véve az egyéni szükségleteket és képességeket. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegőn való mozgáslehetőségek feltételeinek megteremtésére.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgások beépülnek óvodai életünk egyéb tevékenységeibe is. Hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére is.

4.2. A mozgás célja

- ☞ A gyermek mozgásszükségletének kielégítése.
- ☞ Rendszeres (mindennapos) mozgással az egészség megőrzésére nevelés (prevenció).

- ☞ Alapvető testi képességeik /erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség /és természetes mozgásaik /járás, futás, ugrás, támasz, egyensúlyozás/, szociális fejlődésük- szellemi teljesítőképességük fejlesztése.
- ☞ A mozgásos játékokkal, tevékenységekkel a gyermekek kondicionális, koordinációs és teherbíró képességeinek fejlesztése.

4.3. A mozgás feladata

- ☞ A változatos lehetőségek biztosításával gyakran éljék át a mozgás örömeit.
- ☞ Alapozza meg a rendszeres mozgás iránti igényük kialakulását.
- ☞ Segítse elő a gyermeki szervezet növekedésének kedvező alakulását, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét:
  - ☞ légző-, és keringésrendszer teljesítőképességét
  - ☞ csont-, és izomrendszer teherbíró képességét.
- ☞ Pozitív irányba alakítsa a gyermekek küzdővágyát, versenyszellemét és a közös tevékenységek során alakuló csapat-szellemet.
- ☞ Járuljon hozzá a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy-, és kismozgások kialakulásához.
- ☞ Befolyásolja a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly alakulását.

4.4. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ A mozgás-kedv felkeltése, fenntartása megfelelő motivációval, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet alakításával, mozgásos tevékenységek pozitív megerősítésével, szükséges és elégséges szabályok tanításával.
- ☞ A mozgásos tevékenységet megfelelő érzelmi légkörben vezeti.
- ☞ A játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek az óvodai nevelés minden napján megfelelő helyet (teremben, szabadban), időt és eszközt biztosít, spontán illetve szervezett formában.
- ☞ Változatos lehetőséget teremt a megismert mozgások gyakorlására, a gyermeki mozgásszükséglet kielégítésére, a balesetmentes környezetben.
- ☞ A mozgástevékenységek szervezésénél szem előtt tartja a gyermekek egyéni adottságait, szükségleteit, képességeit és életkori sajátosságait (differenciálás).
- ☞ Fejleszti a gyermekek kondicionális és koordinációs képességeit.
- ☞ Tudatosan választ ki olyan mozgásos feladatokat, játékokat, melyek segítik a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést.
- ☞ Beépíti a játékos tevékenységekbe az évkör és a természet által inspirált mozgásokat.
- ☞ Kooperatív játékok széleskörű alkalmazásával elősegíti az összerendezett mozgás fejlődését.
- ☞ A mindennapos mozgást lehetőség szerint a szabad levegőn vezeti le.

5. A külső világ tevékeny megismerése

“A természet varázsát ontja bőven. A fűben, a virágban és a közben. Ó, nincs a földön oly silány anyag, Mely így vagy úgy ne szolgálná javad: De nincs oly jó, melyben ne volna vész, Ha balga módra véle visszaélsz.”

(Shakespeare)

5.1. A külső világ tevékeny megismerésének célja

- ☞ A gyermek támogatása a természet és az ember által létrehozott környezetben való eligazodásban a felfedezésen, megtapasztaláson alapuló megismeréssel, információ -, és élményszerzéssel (érzéki, értelmi, érzelmi), az ismeretek rendezésével.
- ☞ A természet és az emberi környezet mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseiről szerzett tapasztalatok kognitív feldolgozása.

5.2. A külső világ tevékeny megismerésének feladata

- ☞ A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása:
  - ❖ a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére (szülőföld, az ott élő emberek,

a hazai táj),

- ❖ az emberi munka, alkotások megbecsülésére,
- ❖ hagyományok ápolására nevelés, (helyi hagyományok és néphagyományok, a családi és a tárgyi kultúra értékeinek egyes elemei)

a szokások és normarendszerek, viselkedési formák, képességek alakítása során.

- ☞ A környező valósággal való ismerkedés során tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a tárgyak, jelenségek formái, mennyiségi és téri viszonyairól.
- ☞ Lehetőségek biztosítása matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazására.

5.3. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ Cselekvően átélhető, érzelmekre ható - spontán és szervezett módú - élmény-, tevékenység és tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.
- ☞ Épít a gyermekek megszerzett élményeire, tapasztalataira, az elérhető szűkebb természeti, emberi, tárgyi környezet nyújtotta lehetőségekre.
- ☞ Segítséget ad a gyermekek körülvéve természeti, emberi, tárgyi környezet (a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményének, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek egyes elemei) megismerésére, a benyomások érzelmi, tapasztalati úton történő feldolgozására.
- ☞ Segítséget ad a környezetről szerzett gyermeki tapasztalatok, ismeretek rendszerezéséhez, bővítéséhez.
- ☞ Magatartásmoddjával a természet tiszteletét, értékeinek megóvására törekvést közvetíti a gyermekek, munkatársak, szülők felé.
- ☞ A fenntartható fejlődés érdekében lehetőségeket teremt a környezettudatosság megélésére a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos tevékenységek, szokások gyakorlásával (egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, az óvoda környezetében található értékek megismerése, az épített és a természeti környezet védelme, madárvédelem, hulladék kezelése).
- ☞ Érzelmi megközelítéssel keresztül felkelti a gyermekek matematikai érdeklődését.
- ☞ A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, lehetőségeket teremt a matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazására (mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat).
- ☞ Elősegíti a gyermek tér-, sík- és mennyiség szemléletének alakulását.
- ☞ Megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel, nevelési területekkel.
- ☞ Az általa kialakított tanulási környezetben alkalmazott módszereivel (gyermeki személyiséghez igazodó differenciálás) segíti az élmény- és tapasztalatszerzést, feldolgozást (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, stb.).
- ☞ Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában.

5.4. Témakörök a külső világ tevékeny megismerésében

I. Társadalmi környezet

1. Család
2. Óvoda tárgyi környezete
3. Az emberek élete (mesterségek, foglalkozások)
4. Hagyományok

II. Épített környezet és társadalom:

1. Óvoda és környéke (utca, bolt, piac, játszótér, könyvtár, stb.)
2. Közlekedés
3. Múzeumok
4. Művészeti értékeink

III. Természeti környezet (élő és élettelen)

1. Évszakok (jellemző jegyek, körforgás)

2. Az idő (napszakok, napok, hét, hónapok, évszakok)
3. Az időjárás változásai és hatása az emberekre, állatokra, növényekre
4. A környezet élettelen elemei (föld, víz, levegő, napsugárzás)
5. Égitestek (bolygók, csillagok)
6. Növények és gondozásuk
7. Állatok
8. A környezet színei
9. Az emberi test
10. Szülőföld (szülőfölddel való ismerkedés az óvodai kirándulások során)
11. Természet – és környezetvédelem
12. Zöld jeles napok (óvodai szintű: Az állatok világnapja, a Víz világnapja, a Föld napja, Madarak és fák napja)

Helyszínek: Óvoda udvar, kiskert, komposztáló; óvoda környéke (kertek, parkok) óvoda tágabb környezete (pl. Normafa, Fővárosi Növény- és Állatkert, stb.)

Az érzékelés és a mozgás/cselekvés együttes fejlődése meg nem szűnő kapcsolat, – a gyermeki fejlődés e jellemzőjére a mozgásos aktivitására építünk a külső világ tevékeny megismerésében is.

6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

“Nem titok: élmény nélkül nincs művészet. És akinek nincsenek, vagy sosem voltak élményei, az nem is adhat élményt. Minden művészet csak élményen keresztül érhető. Beleérezésen keresztül.”

/Ferencsik János/

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeség alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

6.1. A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka célja

- ☞ Alakuljon ki a gyermekek igénye az alkotásra, s legyenek képesek az esztétikai és művészi élmény befogadására.
- ☞ Kreativitásuk érvényre juttatása, önkifejezésük megvalósítása:
  - * különféle vizuális technikák alkalmazásával,
  - * a környezet esztétikai alakításával,
  - * a vizuális élmények befogadásával.

6.2. A rajzolás, mintázás, kézi munka feladata

- ☞ Kreatív, alkotó gyermeki személyiség alakítása.

- ☞ Az ábrázoláshoz szükséges készségek, képességek (finommozgás, szem-kéz koordináció, tér-, és síklátás, szín-, és formaérzék, képi – plasztikai kifejezőkészség, stb.) fejlesztése.
- ☞ Esztétikai ízlésformálás, szabad véleménynyilvánítás saját és társaik munkájával kapcsolatban.
- ☞ Belső képi világuk gazdagítása népművészeti elemekkel, műalkotásokkal való ismerkedésük útján.

6.3. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ A vizuális nevelés eszközein keresztül felkelti a gyermekek alkotókedvét és erősíti bennük élményeik, érzelmeik, belső képük, fantáziájuk kivételének vágyát.
- ☞ Biztosítja a gyermeki önkifejezés sértetlenségét az alkotó folyamatban.
- ☞ Megismerteti a gyermekeket változatos vizuális technikákkal (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka), megmutatja a helyes eszközkezelést (olló, tű, ecset, ceruza, zsírkréta, agyagzó korong, szövőkeret stb.).
- ☞ Különböző anyagokat, eszközöket biztosít a gyermekek fejlettségének megfelelően.
- ☞ Megismerteti az anyagok tulajdonságait és felhasználhatóságukat az alkotói tevékenységen belül.
- ☞ Szem előtt tartja az önkéntességet, szabadságot és kötetlenséget, szabad alkotási lehetőségek biztosításával.
- ☞ Megbecsüli és megbecsülteti gyermekek munkáját, s pozitívan értékeli azt.
- ☞ Támogatja a gyermekeket egyes műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedésben.

7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

“...A zene - akár a nyelv - egyetemes kultúrkinccs, amelyhez zenei anyanyelvünk: az énekes és hangszeres népzene, a gyermekjátékok és népszokások megismerésén át vezet az út....”

A magyarországi ének-zenei nevelés alapjait a Kodály-módszer képezi, amely népzenei alapokra helyezi a gyermek zenei fejlesztését.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

„A zenei nevelés számtalan lehetőséget ad a gyermek akarati, jellemi és erkölcsi tulajdonságainak fejlesztésére. Nagy szerepe van a gyermek énképének, identitás tudatának alakításában (párválasztók).” Tarjáné Takács Katalin

A népzene és a néptánc alapvető összetevői a néphagyománynak, nem hiányozhat tehát az óvodai nevelésből sem. Az óvodás korosztály számára a magyar néptáncok közül az ugrós tánc motívumai legalkalmasabbak az elsajátításra.

7.1. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

- ☞ Alakuljon zenei érdeklődésük, fejlődjenek zenei készségeik, képességeik.
- ☞ Érzéseiket legyenek képesek kifejezni a dallam, mozgás, ritmus eszközeivel.
- ☞ Éljk át a magyar népzene szépségeit a népi dalos játékokon és a gyermektáncokon keresztül.
- ☞ Leljk örömeiket az éneklésben és mondókázásban.
- ☞ Az ismert és az általuk kitalált műveket szívesen és bátran adják elő.
- ☞ Ismerkedjenek az ugrós tánc óvodáskorban is elsajátítható alaplépésével, figuráival (járások, vonulások térformákkal).

7.2. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc feladata

- ☞ Alapozza meg a zenei anyanyelvet.
- ☞ Alakítsa zenei képességeiket (ritmus – hallás – mozgás – éneklés) és zenei kreativitásukat.

- ☞ Alapozza meg a zene iránti nyitottságot, fogékonyságot a néphagyomány, a művészi értékű gyermek- dalok, a hangszeres játékok segítségével.
- ☞ Zenei élmények nyújtása különböző forrásokból származó zenehallgatással (magyar népzene, klasszikus zene, népek zenéi, kortárs zene).

7.3. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ Megteremt a zenei tevékenységhez szükséges feltételeket (motiváció, hely, idő, eszköz, hangulat).
- ☞ Lehetőséget ad a gyermekek igényeinek figyelembevételével az ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok gyakorlására, valamint a környezet hangjainak felismerésére.
- ☞ Olyan eszközöket használ, melyek esztétikusak, célszerűek és játék közben nem akadályozzák a gyermekek mozgását. Kerüli a túl sok eszköz használatát.
- ☞ A népi játékokhoz lehetőség szerint népi játékeszközöket biztosít.
- ☞ Kiaknázza a népi dalos játékok közösségformáló erejét.
- ☞ Szívesen és tisztán, énekel és játszik valamilyen hangszeren. Alkalmazza a technika vívmányait a zenehallgatás során, melyet a hazai és más nemzetiségi hovatartozás figyelembe vételével állít össze.
- ☞ Kibontakoztatja a gyermekek zenei alkotókedvét, (improvizálás).
- ☞ Olyan mintát nyújt, mely a gyermeki spontán utánpótlás hatására a mindennapjaik részévé teszi az éneklést, zenélést.
- ☞ Lehetőséget teremt - népdalok, dalos játékok, mondókák, népzene, a magyar néptánc egyszerű motívumai - „ugrós tánc” egyes, óvodáskorban is elsajátítható alaplépése, figurája -, megismerésére, elsajátítására (járások, vonulások térformákkal).

8. Verselés, mesélés

„Erdő, mező, hegy, völgy, falu ... minden mesél itt. A mesék földje ez – csuda-e, ha szép csendesen mesemondóvá nő a gyermek?”
/Benedek Elek/

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese és a vers mindig többről szól, mint amennyit szavakkal kimond, olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat meg a gyermekek számára, amelyek megértésére más eszközökkel ebben a korban még nincs mód.

A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra. Hatással van az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakulására. Feloldja a kisgyermek szorongásait, és megoldást adhat a gyermek számára egyes feszültséget okozó helyzetekre.

A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A népmese belső indulati érzelmeket közvetít, erkölcsi rendszerében a jó és az igaz győz a hazuggal szemben.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A változatos irodalmi élmények segítik a vágy felébredését a gyermekekben a könyv, a színház, a múzeum értékei iránt. Így válik a gyermek lelkes olvasó, színház-, múzeumlátogató, az esztétikai értékekre érzékeny, művelt emberré.

8.1. A verselés, mesélés célja

- ☞ Az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- ☞ A néphagyományokat és a művészi értékeket hordozó irodalmi alkotások által közvetített élmények érzékeny, aktív befogadása.

8.2. A verselés, mesélés feladata

- ☞ Ismertesse meg a gyermekekkel a népi alkotások – dajkarímek, népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, klasszikus művek és kortárs irodalmi alkotások értékeit.
- ☞ A kiválasztott irodalmi alkotások formálják a gyermekek érzelmi világát, belső képét, fantáziáját, erősítsék mesetudatukat.
- ☞ Szolgálja az anyanyelvi nevelés feladatait: pl.:
  - * alakítsa a beszédmódot, mutassa be a helyes és változatos mondatalkotást,
  - * gazdagítsa az aktív és passzív szókinccset,
  - * keltse fel a beszédkedvet, alakítsa a megnyilatkozásra való igényt,
  - * segítse elő a helyes, szép kiejtés gyakorlását, a magyar nyelv sajátosságainak figyelembevételével.
- ☞ Támogassa a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését.

8.3. Az óvodapedagógus feladata

- ☞ Törekszik a kifejező, érthető szép beszédre az irodalmi alkotások bemutatása és nevelőmunkája során.
- ☞ Figyelembe veszi az irodalmi anyag összeállításánál a csoport és egyének képességeit, érdeklődését.
- ☞ Lehetőséget teremt a verselésre, mesélésre, bábozásra, dramatizálásra, könyvnézegetésre, a saját vers és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására, mint az önkifejezés egyik módjára.
- ☞ Ügyel az eszközök megválasztására - a gyermeki képzelet szárnyalását ne akadályozza.
- ☞ Ismeri a népies kifejezések jelentését és a gyermekek szintjén képes visszaadni azokat.
- ☞ Élményszerűen adja át a népi alkotások gyöngyszemeit.
- ☞ Biztosítja a mindennapos mondókázást, verselést és mesélést, mellyel hozzájárul a kisgyermek érzelmi szükségletének kielégítéséhez.
- ☞ Tudatosan törekszik saját beszédkultúrájának csiszolására

III. FEJLŐDÉSI JELLEMZŐK

Óvodánkban a fejlődési jellemzők megismerésének céljából a nevelő – oktatómunka alapjaként mérési rendszert működtetünk.

Formái:

- ☞ bemenetmérés - óvodába lépés 1. hónapjában
- ☞ egyéni fejlődés jellemzőinek alakulása (részképességek) – az éves munkatervben rögzítettek szerint
- ☞ kimenet mérés – iskolai tanulmányok megkezdése előtt, májusban

1. A gyermek óvodába lépéséhez szükséges fejlettség

- ☞ A gyermek szükségleteit jelzi környezete felé a kommunikáció és metakommunikáció segítségével.
- ☞ Bizonyos fokú önállósulási törekvés jellemzi.

2. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek testi, lelki és szociális érettsége biztosítja az eredményes iskolakezdést. Az óvodáskor végére többségük - belső érés, valamint a családi és az ezt kiegészítő óvodai nevelési folyamat eredményeként, - eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az életkor figyelembe vétele mellett, lehetőség van a fejlettség szerinti beiskolázásra.

Egészséges életmód

Testi érettség

- ☞ Teste arányosan fejlett, az első alakváltozás megtörtént/ befejeződött.
- ☞ A fogváltás megkezdődött.
- ☞ Megfelelő teherbírású, alapvető testi képességei (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség) életkorának megfelelő fejlettségűek.
- ☞ Mozgáskoordinációja és finommotorikája megfelelően fejlett.
- ☞ Képes térben tájékozódni, mozgás közben társaira tud figyelni.
- ☞ Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését képes szándékosan irányítani.

Környezeti nevelés

- ☞ Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természet és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek (pozitív érzelmi viszonyulás).

Anyanyelvi nevelés:

- ☞ Folyamatosan, mondatokban kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában tudja megfogalmazni.
- ☞ Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni magát, minden szófajt helyesen használ, igemódokat, igeidőket, a névmásokat és névutókat, stb.
- ☞ Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (figyelembe véve a fogváltással is összefüggő egyéni eltéréseket).
- ☞ Végighallgatja és megérti mások beszédét.
- ☞ Kapcsolattartása során kommunikációs és kooperációs technikákat alkalmaz.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés:

- ☞ Elfogadja önmagát és társait.
- ☞ Képes kapcsolatteremtésre, együttműködésre felnőttel.
- ☞ Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- ☞ Törekszik konfliktushelyzetek megoldására, esetenként tud kompromisszumot kötni társaival.
- ☞ Képes dönteni és fejlettségéhez mérten felvállalni tetteit.
- ☞ Örömmel vesz részt a jeles napok, hagyományok közösségi tevékenységeiben.

Játék

- ☞ Képes leképezni játékában a világot, kibontakoztatni alkotó képzeletét.

- ☞ Megérti, betartja a játékszabályokat.
- ☞ Képes ötletei érvényre juttatásával a játék megszervezésére, és elfogadni játszótársai elképzeléseit is.

Munka jellegű tevékenységek

- ☞ Szokássá alakultak azok a cselekvések, amelyek alapvető testi szükségletei kielégítéséhez kapcsolódnak.
- ☞ Egyéni adottságai szerint önállóan, igényesen végzi feladatát, képes a tevékenységvégzés során a birtokában lévő tapasztalatait, ismereteit alkalmazására.
- ☞ Felismeri saját és mások munkájának eredményét és törekszik megtartására.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás (értelmi fejlesztés)

- ☞ Rendelkezik a tanuláshoz szükséges belső motivációval.
- ☞ A tanuláshoz szükséges értelmi képességei életkorának megfelelően erősödtek:
  - * vizuális percepció, diszkrimináció
  - * akusztikus észlelés, differenciálás
  - * testséma, térpercepció
  - * szándékos bevésésre és felidézésre képes,
  - * szándékos figyelme 8-10'-ig tartható
  - * elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- ☞ A tanuláshoz szükséges akarati tényezői (önállóság, kitartás, feladattudat, feladattartás, önbizalom) folyamatosan fejlődnek, ez a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

Mozgás

- ☞ Képes saját mozgásigényének kielégítésére.
- ☞ Megfelelő teherbírású, alapvető testi képességei és természetes mozgásai életkorának megfelelő fejlettségűek.
- ☞ Mozgáskoordinációja és finommotorikája megfelelően fejlett.
- ☞ Képes térben tájékozódni, mozgás közben társaira tud figyelni.

Külső világ tevékeny megismerése

- ☞ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről.
- ☞ Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- ☞ Korának megfelelően érti az elemi matematikai fogalmakat, műveletek alkalmazására képes.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

- ☞ Képes kreativitását önkifejezéssel érvényre juttatni különböző vizuális technikák alkalmazásával (Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka).
- ☞ Ismeri néhány népi kismesterség technikáját (pl. szövés, fonás, csuhézés, rafiázás, agyagozás, írókázás).

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- ☞ Képes mondókákat, dalokat, dalos játékokat felidézni.
- ☞ Természetes tempóban jár, tempót tart, vissza tudja adni a dalok, mondókák egyenletes lüktetését, ritmusát.
- ☞ Képes lemásolni és visszaadni az ugrós tánc egyszerű motívumait.
- ☞ Megkülönbözteti és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú zenei fogalompárokat.

Verselés, mesélés

- ☞ Meghallgatja, megérti a verseket, meséket.
- ☞ Képes felidézni, eljátszani verseket.
- ☞ Képes felidézni, eljátszani néhány mese cselekményét.

Sajátos nevelési igényű gyermekek:

- ☞ A szakértői vélemény megállapításai és útmutatásai szerint, az egyéni fejlesztési terv alapján juttatjuk fejlettségük magasabb szintjére.
- ☞ Fejlődésük csak önmagukhoz képest mérhető, ezért a kimeneti szabályozás mutatóit náluk is mérjük, de az átlagszámításnál figyelmen kívül hagyjuk.

- ☞ Sikerkritériumok: a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége.

IV. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

1. Csoportszervezés elvei

- ☞ Homogén csoportok: az egymáshoz közel álló korosztályú gyermekekből alakítjuk.
- ☞ Heterogén csoportok: szervezése a jelentkezések függvényében történik.
- ☞ A csoportvezető óvodapedagógusok lehetőség szerint 3 illetve 4 évig viszik csoportjukat.
- ☞ Egy csoportba maximum 1-1 látás, illetve hallássérült gyermek vehető fel.
- ☞ Csoportlétszámok alakulása: csoportlétszám: 25 gyermek; törvényi szabályozásnak megfelelően
- ☞ A hetirend és a napirend biztosítja az egészséges életritmust, a megszokott tevékenységek sorrendje erősíti a gyermek biztonságérzetét, segíti az időben való tájékozódást.

2. Hetirend

- ☞ A hetirend megszervezésével biztosítjuk a gyermekek személyiségfejlődéséhez szükséges megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek időbeli feltételeit.
- ☞ Kialakításánál a 6 csoport életrendjének összehangolását tartjuk szem előtt – különösen a tornaterem és a sószoba használatánál.

3. Napirend

- ☞ Az óvoda reggel 7 - 18-ig tart nyitva. A szülői igények ismeretében 7 - 7³⁰-ig és 17-18-ig egy- egy óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel heti forgásban. 7³⁰ - 17-ig mindenki a saját csoportjában végzi nevelő munkáját.
- ☞ A különböző tevékenységekhez és gyermeki szükségletekhez igazodva segíti elő az egészséges életmódra nevelést, a harmonikus személyiségfejlesztést.
- ☞ Napirendünk rugalmassága mellett biztonságot, állandóságot ad a gyermekeknek - segíti a szokás-, és normarendszer alakulását.
- ☞ A legtöbb időt a játékra fordítjuk, a reggeli és délutáni összevont működés ideje alatt is a szabad játék a gyermekek elsődleges tevékenysége.
- ☞ A lehetőségek kihasználásával minél több időt töltünk a szabadban (levegőzés, játék, különböző tevékenységek).
- ☞ Aktív nevelési idő: 9 – 15³⁰ –ig.
- ☞ 9 és 10 óra közötti időtartam a tanulási folyamat intenzív időszaka. Szervezeti formái: kötetlen és kötelező jellegű - fokozatosan növekvő időtartamú (5 – 35') - csoportos beszélgetések, tevékenységek, foglalkozások.
- ☞ 10 óra körül kerül sor a 20 – 30 perces mindennapos mozgásra, majd a levegőzésre.
- ☞ Optimális arányt alakítunk ki a mozgást és pihenést célzó tevékenységekben: elégítse ki a mozgásigényt, teremtsen lehetőséget a regenerálódásra.
- ☞ A pihenés hosszát a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni szükségleteinek összehangolásával alakítjuk ki a csoportokban.
- ☞ Napirendünket az évszakok változásához, az időjáráshoz is igazítjuk.

TEVÉKENYSÉG	3-4 ÉVESEK	4-5 ÉVESEK	6-7 ÉVESEK
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység*	6 óra 20'	6 óra 10'	6 óra 35'
Kötelező foglalkozás	5-10'	10-20'	20-35'
Ebéd	45'	45'	40'
Öltözködés, testápolás, tisztálkodás	1 óra 15'	1 óra 15'	1 óra
Pihenés	2 óra 10'	2 óra	1 óra 30'

Mindennapos mozgás	20'	30'	30'
Összesen	11 óra	11 óra	11 óra
*			
Tevékenységben megvalósuló tanulás (kezdeményezés)	5-10'	10-20'	20-35'
Folyamatos reggeli ½ 8 – 9 óráig			
Szabadban töltött idő (minimum)	60'	1óra 10'	1óra 30'

4. Tervezés

Programunkban meghatározott nevelési célok és feladatok ismeretében tervezzük meg a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva – ezt az éves nevelési tervben rögzíti a csoporttal foglalkozó két óvodapedagógus.

Intézményünk nevelési-oktatási céljai meghatározzák a módszerek, eljárások kiválasztását, alkalmazását.

Nevelőmunkánk a képességek, készségek, attitűdök (kompetenciák) fejlesztésére irányul, a tapasztalatok gyűjtésére és a képességek alkalmazására tesszük a hangsúlyt.

Anyaggyűjtemény

- ☞ témahét gyűjtemény - a külső világ tevékeny megismerése során feldolgozandó témakörök tevékenységfajta szerinti megvalósítási lehetőségeit tartalmazza

Tevékenységek tervezése

A tanulási folyamat tervezésének alapját a Pedagógiai Program „Témakörök a külső világ tevékeny megismerésében” című fejezet képezi, mely minden területet felölel (komplexitás, projekt szerű tervezés, témahetek).

A tevékenységeket komplexen, témahét formában vagy projektszerűen tervezi a pedagógus – figyelembe veszi, hogy mindennap más - más tevékenység kell, hogy meghatározza a tanulási folyamatot.

- ☞ Az ismeretanyag alkalmazásának változatos lehetőségeinek rögzítése: Egészség, Környezet (a külső világ tevékeny megismerése), Hagyomány, Verselés, mesélés; Ének, zene, énekes játék, gyermektánc; Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka; Mozgás; Munka jellegű tevékenységek; Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.
- ☞ Megvalósulás eredményeinek figyelembe vétele a további tervezésben.

Személyiségfejlesztés

Az óvoda a Nkt. 41.§ (4) bekezdése alapján köteles a gyermek óvodai fejlődésével kapcsolatos adatokat nyilvántartani. EMMI - rendelet 63.§ (1) bekezdése értelmében az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követi az eredmények tükrében tervezi a következő időszak fejlesztési feladatait és erről tájékoztatja a szülőt.

Az óvodapedagógus évente 2 alkalommal felméri a gyermekek értelmi, érzelmi és szociális állapotát.

A felmérés eszközeit, technikáit az éves munkaterv tartalmazza.

Az óvodapedagógus feladata egyénre szabott fejlesztési lehetőségek, az adott szükséglethez igazodó eljárások, módszerek megválasztása, tervezése.

A mérési és értékelési eredményekre építi további tervezőmunkáját.

A tapasztalatszerzés alapjának a cselekvést tekinti.

A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével választja meg a foglalkozásokon alkalmazott módszereit.

A gyermekek fejlődése érdekében mindig annyi segítséget nyújt, amennyi a további önálló cselekvéshez szükséges.

A fejlesztés eredményét folyamatosan nyomon követi az óvodapedagógus, szükség szerint fejlesztési célú korrekciót hajt végre.

A fejlesztés megvalósulása nyomon követhető az intézmény dokumentumaiban (csoportnapló, egyéni fejlődést nyomon követő lapok, éves beszámoló) a mindennapi gyakorlatban (óvodai és óvodán kívüli tevékenységek).

5. A nevelési év tagolása

- Óvodakezdés 3 éveseknél
- 2 hónap beszoktatási - befogadási idő
- Nagyobb korcsoportoknál
- 1 hónap ismételt óvodaelfogadás, megfigyelési idő
- I. aktív nevelési időszak: szeptembertől decemberig (szeptember a befogadás, felmérések időszaka a nagyobb csoportoknál)
- II. aktív nevelési időszak: januártól májusig
- Nyári hónapok
- nyári élet megtervezése, létszám függvényében csoportösszevonások, szabadban töltött idő megnövekedése

6. A program ellenőrzése és értékelése

A program alkalmazása során folyamatos ellenőrzése tájékozódással, a felmerülő kérdések megbeszélésével, figyelemmel kísérésével történik.

Ellenőrzést végzi: óvodaigazgató, óvodaigazgató helyettes, munkaközösségvezető

Eredmények értékelésének fóruma: nevelői értekezlet

célja:

- ☞ használhatóság
- ☞ az elképzelt fejlesztő hatások előidéznek-e a kívánt eredményeket (kimenet)
- ☞ módszerek alkalmazásának célszerűsége

A program fejlesztése (törvények, körülmények, feltételek változásával, bővülésével)

V. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

1. Közvetlen partnerek

1.1. Család, Szülő, Gondviselő

1.1.1. Az együttműködés alapelvei

- ☞ Nevelőmunkánk során a családi nevelés a meghatározó, az óvoda a családi nevelés kiegészítője.
- ☞ A szülőkkel bizalomteljes kapcsolat kiépítésére törekszünk.
- ☞ A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, velük együttműködünk gyermekeik nevelése, fejlesztése terén.
- ☞ Tiszteljük a Szülőt a kölcsönösség jegyében.

1.1.2. Az együttműködés tartalma

- ☞ Nevelői attitűdök, eljárások és elvárások összehangolása.
- ☞ A család szokás-, és szabályrendszerének elfogadása, és tapintatos befolyásolása az életmód jó szokásainak kialakításában.
- ☞ Tájékoztatás óvodánk nevelési tevékenységeiről, pedagógiai programjáról.
- ☞ Óvodánk nevelői szellemiségének elfogadtatása.
- ☞ A szülői vélemények megismerése, segítségadás jogaik gyakorlásához (érdekérvényesítési lehetőségek biztosítása), kötelességeik betartásához.
- ☞ Óvodánk iránt érdeklődő szülők és gyermekeik számára „Nyílt hét” szervezése.
- ☞ A szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásáról.
- ☞ Szoros együttműködés a sérült gyermek családjával.
- ☞ Óvodánkban a Pedagógiai programban és az Éves munkatervben rögzített közösségi programokat szervezünk.

1.1.3. A kapcsolattartás módjai, formái, lehetőségei

- ☞ családlátogatás (ha a szülők igénylik, illetve az óvodapedagógusok szükségesnek látják)
- ☞ fogadóóra
- ☞ szülői estek, értekezletek
- ☞ nyílt napok
- ☞ ünnepeken való részvételi lehetőség a Szülői Közösség tagjainak;
- ☞ szülőknek Mihály nap, Mackó nap, Zöld családi sportnap, Nagyok búcsúja, Nyitva van a Fondóka
- ☞ nagyszülők délelőtti
- ☞ családi műhelyek
- ☞ szülői közösség fórumai
- ☞ óvoda életéről készült videofelvételek lejátszása
- ☞ folyamatos tájékoztatás a faluújságon és más csatornákon keresztül
- ☞ közös kertrendezés
- ☞ évzáró kirándulás
- ☞ „Bocsváró” nyílt nap és Tájékoztató Szülői értekeztet a leendő óvodások számára
- ☞ Mackós Óvoda honlapja

1.1.4. A család és az óvoda tartalmi kapcsolatának továbbfejlesztési lehetőségei

- ☞ Szülői esteken közös témák megbeszélése, vitafórumok szervezése- kötetlen formában
- ☞ Meghívott előadókkal vitaestek szervezése (orvos, pszichológus, szociális munkás, tanítók, logopédus, stb.)

1.1.5. A család és az óvoda kapcsolatának tartalmi továbbfejlesztésének területei, szemléletformálás területei

- ☞ A befogadó nevelés elfogadtatása: az integráció, inklúzió – nevelés értékeinek közvetítése.

- ☞ Iskolai beilleszkedés közvetett segítése: az iskolára való alkalmas fejlettség elérése a családi nevelést kiegészítve a gyermek személyiségét kibontakoztató 3-4 éves óvodai folyamat eredménye.
- ☞ Szülők tájékoztatása: betekinhetnek gyermekük aktuális fejlettségi szintjét, jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentumokba, kérhetik ennek rövid kivonatát.
- ☞ Környezettudatos magatartás alapozása: szülők bevonása az óvodában a gyermekekkel együtt megvalósítható tevékenységekbe (tudatos szemléletformálás, indirekt hatások).
- ☞ Szabad játék prioritásának elfogadtatása.
- ☞ Szokás-, és normarendszer megalapozása: az óvodai dokumentumokban megfogalmazott szokás-, és normarendszer elfogadására, a családok nevelési felfogásába építésre motiválás. A családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása. Közös gondolkodás, véleménycsere, plurális értékek beépítése a nevelőmunkába.

1.1.6. A Szülői Közösség /mint összekötőkapocs/ feladata

- ☞ A szülői érdekképviselet ellátása.
- ☞ Az óvoda nevelési elveinek, módszereinek, programjainak ismertetése, egyetértési jogának érvényesítése.
- ☞ A nevelőmunkát segítő kapcsolat kialakítása a szülők és az óvodaigazgatóság - az óvodapedagógusok - és az óvoda alkalmazottai közt.
- ☞ Óvodai programokon, ünnepeken, jeles napokon való részvétel.

Óvodánkban a Pedagógiai programban és az Éves munkatervben rögzítettek szerint vesznek részt a szülők a közösségfejlesztésben

1.2. Bölcsőde

1.2.1. Kapcsolattartás

- ☞ A kerületi bölcsődéssel folyamatos kapcsolattartás (kiemelkedően ősszel és tavasszal).
- ☞ Látogatás tavasszal a bölcsődébe - a következő ősztől óvodába kerülő gyermekek csoportjába.
- ☞ Szülők felé tájékoztatás szervezése az óvodánkban folyó munkáról.

1.2.2. Feladataink

- ☞ Gondozónókkal a kapcsolattartás - előzetes tájékoztatás kérése – visszajelzés.
- ☞ Óvodába kerülő gyermekek vendégül látása óvodánkban.

1.3. Iskola

1.3.1. Kapcsolattartás

- ☞ Kapcsolattartás a Németvölgyi Általános Iskola –Ökoiskolával a gyermeki környezettudatos magatartás alakítás támogatása céljából és a két nevelési területben rejlő módszertani lehetőségek közelítése, adaptív szakmai párbeszéd kezdeményezése céljából.
- ☞ Iskolák tájékoztató anyagainak eljuttatása a szülőkhöz, iskolai bemutató órák lehetőségeire figyelemfelhívás - „Iskolás leszek!” faliújság aktuális működtetése.
- ☞ Nagycsoportosainkkal óralátogatás.
- ☞ Személyes kapcsolattartás egy-egy tanító nénivel a szomszéd iskolából.
- ☞ A leendő elsős tanító vendégül látása egy-egy délelőttünkön.
- ☞ Jeles napokon iskolások fogadása.

1.3.2. Feladataink

- ☞ A tanítók megismertetése a „szabad játék” fontosságával, mint az óvodás gyermek fejlődésének legfontosabb szintjével.
- ☞ Tájékoztatást adunk a tanítóknak az iskolát kezdő-, és visszajelzést kérünk az iskolát megkezdett gyermekekről.
- ☞ Az óvodából iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében a tanítók meghívása - betekintés az óvoda életébe - szokásrendünk, tanulási módszereink bemutatása. Konzultációs lehetőség megteremtése az óvoda neveléséről, óvodai életünk működéséről, a rugalmas-fejlettség szerinti beiskolázásról, az „óvodásból iskolássá” érés lassú átmenetéről.

1.4. XII. Kerületi Önkormányzat - fenntartó

1.4.1. Kapcsolattartás

- ☞ Oktatási Irodán keresztül - az óvoda vezetője tartja a kapcsolatot
- ☞ Oktatási Bizottsággal - Óvodaigazgatók Munkaközösségének képviselőjén keresztül
- ☞ Népjóléti Irodával - gyermekvédelmi felelősön keresztül

1.4.2. Feladataink

- ☞ A fenntartó képviselőit nyilvános ünnepeinkre meghívjuk, rendezvényeink támogatását igényeljük.
- ☞ Havi programjaink tervét az Oktatási Iroda munkatársai segítségével a Hegyvidék honlapjára feltesszük.
- ☞ Ezzel is minél nagyobb betekintést nyújtunk óvodánk életébe.

2. Közvetett partnerek

2.1. Pedagógiai Szakszolgálatok

2.1.1. Kapcsolattartás

- ☞ értekezletek, fórumok, rendezvények
- ☞ pszichológus, logopédus óvodai tevékenységén keresztül

2.1.2. Feladataink

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XII. kerületi Tagintézménye

- ☞ Komplex szakértői vélemény kérése a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, illetve a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, megsegítése érdekében
- ☞ Szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek fejlesztéséhez iránymutatás kérése
- ☞ A hozzánk járó sajátos nevelési igényű (érzékészervi-fogyatékos) gyermekekkel foglalkozó gyógypedagógusokkal kapcsolattartás
- ☞ Az utazó logopédussal rendszeres konzultáció a gyermekek fejlődésének segítése érdekében

2.1.3. Kapcsolattartás szintjei

- ☞ Szakértői Bizottság – vizsgálati kérelmek
- ☞ nevelési tanácsadás, pszichológiai megsegítés
- ☞ fejlesztések
- ☞ logopédiai ellátás
- ☞ gyógytestnevelés

2.2. Egészségügyi intézmények

A gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete a védőnő és a fogorvos által biztosított.

Az óvoda kapcsolatot tart a területi gyermekorvossal.

Az egészségügyi ellátásban közreműködik még a fogorvos és a fogászati asszisztens.

Az óvoda közreműködésével szervezett szűrővizsgálatok:

- ☞ fogászati szűrés –évente
- ☞ egészségügyi szűrés (hajvizsgálat) – félévente

2.3. Gyermekjóléti Szolgálat

2.3.1. Kapcsolattartás

A Családsegítő Központon belül működő Gyermekjóléti Szolgálattal a kapcsolatot a gyermekvédelmi felelős tartja.

A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai

- a gyermekjóléti szolgálat értesítése – ha az intézmény a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja,
- az intézmény segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni
- esetmegbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat felkérésére,
- a gyermekjóléti szolgálat címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése, lehetővé téve a közvetlen elérhetőséget,
- előadásokon, rendezvényeken való részvétel az intézmény kérésére.

Ha további intézkedésre van szükség az intézmény megkeresésére a gyermekjóléti szolgálat javaslatot tesz arra, hogy az intézmény a gyermekvédelmi-rendszer keretei között milyen intézkedéseket tegyen.

2.3.2. Feladataink

- Szükség esetén együttműködés kialakítása, kapcsolat folyamatos fenntartása, a közös tevékenykedés lehetőségeinek megkeresése a gyermekvédelmi felelősön keresztül.

2.4. Köznevelési, közművelődési és egyéb intézmények

- Hegyvidéki Óvodák,
- Hegyvidéki Kulturális Szalon
- MOM Kulturális Központ
- Jókai Klub
- Szabó Ervin Könyvtár
- Hegyvidéki Galéria

2.4.1. Kapcsolattartás

- Kapcsolatkeresés
- Az intézmény programjain való részvétel.
- Közös rendezvény, program szervezése.

2.4.2. Feladataink

- Elsősorban a kerületi, emellett a kerületen kívüli óvodák közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.
- A kerületben lévő közművelődési intézmények programjainak figyelemmel kísérése - beépítése nevelő munkánkba, szülők felé ajánlása.

VI. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél törekszünk a megfelelő információk feltárására, és ennek tükrében végezzük nevelő, fejlesztő és oktató munkánkat. Óvodánkban fejlesztőpedagógus tart felzárkóztatást célzó egyéni foglalkozásokat az iskolai élet megkezdését megelőzően.

1. Gyermekvédelem

“Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

/Tamási Áron/

Alapja

- ☞ Gyermeki Jogok Chartájának betartása
- ☞ Gyermekvédelmi és a köznevelési törvény

Felelőse

- ☞ A gyermekvédelmi felelős
- ☞ Csoportos óvodapedagógusok

Célja

- ☞ Figyelemmel kísérni és a lehetőségekhez mérten pozitív irányba befolyásolni a gyermekekre ható környezetet.
- ☞ Kiszűrni és felmérni a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek életkori érettségtől eltérő viselkedési és pszichés zavarait.
- ☞ A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének nyomon követése, ehhez szükséges feltételek meglétének figyelemmel kísérése.
- ☞ A gyermekvédelem preventív, speciális és gondozói tevékenységével segíteni a gyermekek pozitív személyiségfejlődését.

Feladata

- ☞ Folyamatos kapcsolattartás a gyermekvédelmi és szociális szervekkel.
- ☞ A családok helyzetének tapintatos feltárása.
- ☞ A csoportos óvodapedagógusokkal együtt a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű /anyagi, erkölcsi, egészségi, nevelési-neveltségi/, halmozottan hátrányos helyzetű, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, védelemben vett gyermekek felmérése, segítése a szülők tájékoztatásán keresztül.
- ☞ Családjuk segítése a megfelelő fórumokhoz való irányítással (Pedagógia Szakszolgálat, Kerületi Családterápiás és Családsegítő központ Gyermekjóléti szolgálata, Polgármesteri Hivatal Népjóléti Iroda, egészségügyi és közművelődési intézmények).
- ☞ Bizalom teli kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- ☞ Szülők tájékoztatása a lehetséges támogatásokról, kedvezményekről.
- ☞ A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődése érdekében összekötő kapocs szerepének ellátása: család, pszichológus, fejlesztő pedagógus, szakértői bizottság közt.
- ☞ Folyamatos tájékozódás a gyermekvédelemmel, sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos törvényi változásokról, helyi rendeletekről; s azokról a nevelőtestület tájékoztatása, illetve beépítése munkánkba.
- ☞ A gyermekvédelmi feladatok körültekintő ellátása, a pedagógiai titoktartás betartása, az ügyintézés empátikus végzése.

Preventív gyermekvédelem

- ☞ Az óvodapedagógusok és a szülők közti jó kapcsolat, együttműködés kialakítása (őszinte, bizalmas, meghitt, segítőkész).
- ☞ Nevelési eljárásokban összhang kialakítása.

Segítő nevelés

- ☞ Fontosnak tarjuk, hogy az együttéléshez nélkülözhetetlen ismereteket elsajátíttassuk a gyermekekkel – kialakítsuk a helyes viselkedési szabályrendszert, pótoljuk a hiányzó ismereteket.
- ☞ A személyiséglapokon rögzítjük az e téren végzendő feladatainkat.

- ☞ Fejlesztő tevékenységünkben aktívan részt vesz fejlesztő pedagógusunk, ezenkívül bevonjuk óvodánk logopédusát, szükség esetén a Pedagógia Szakszolgálat pszichológusait, a gyógypedagógiai segítő szolgálatok munkatársait.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- ☞ Kapcsolattartás a külső intézményekkel (Kerületi Családterápiás és Családsegítő Központ Gyermekjóléti Szolgálat, Polgármesteri Hivatal Népjóléti Irodája, egészségügyi-, közművelődési intézmények).
- ☞ Továbbképzéseken, tanácskozásokon való részvétel.
- ☞ Szükség esetén esetmegbeszéléseken való részvétel.
- ☞ Szükség esetén a jelzőrendszereken keresztül az illetékes szervek értesítése.
- ☞ A gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények nevének, címének, telefonszámainak közzététele.

Intézkedések, tevékenységek

- ☞ Óvodánkban a felzárkóztatás, mint segítő tevékenység az egyéni, differenciált fejlesztés eszközével szolgálja az esélyegyenlőség megvalósítását, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését, a beilleszkedési zavarok korrekcióját.
- ☞ Az óvodapedagógus felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínál számukra.
- ☞ A gyermek egyéni, differenciált fejlesztését az óvodapedagógus a saját megfigyelései alapján, szükség esetén szakemberek vizsgálatainak eredményei, javaslatai figyelembe vételével végzi.
- ☞ Óvodánkban a prevenció és a korrekció funkcionál a gyermekek beilleszkedési zavarának esélyegyenlőségét, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését segítő, tevékenységként. Ez az óvodába kerülés pillanatától kezdődik és annak befejezéséig tart.

A segítő tevékenységek célja:

- Olyan pedagógiai környezet alakítása, amely segítséget ad a gyermek meglévő hátrányainak csökkentésére, a felzárkóztatásra.

Prevenció:

Az életkori sajátosságoknak megfelelő, mindennapokat átható fejlesztések biztosítása a fejlődés szenzitív időszakainak figyelembe vételével.

Minden gyermekre kiterjed az óvodai élete alatt. Ennek a célja a lehetséges problémák megelőzése. Feltétele, az adott életkori sajátosságok és a csoportba tartozó gyermekek ismerete. A prevenció fejlesztést az életkorra legjellemzőbb tevékenységi formákhoz kapcsoljuk.

- ☞ 3-4 éves kor: nagymozgások, testséma
- ☞ 4-5 éves kor: testséma/oldalosság, szem-kéz koordináció, egyensúlyérzék
- ☞ 5-6 éves kor: percepció, finommotorika

Korrekció:

Ez a pedagógia tevékenység a különféle elmaradások, funkciózavarok rendezésére szolgál.

Ezt meg kell előznie (pszichikai) vizsgálatnak, amelyet szakember végez (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus, gyógypedagógus). Pontosabban behatárolja a lemaradás területét és mértékét, ehhez keres foglalkozási formákat és eszközöket segítve a pedagógus munkáját.

2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

2.1 Sajátos nevelési igényű gyermek

- ☞ Sajátos nevelési igényű gyermekek, akik Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által kiállított szakértői véleménnyel rendelkeznek.
- Óvodánkba – előzetes vélemény alapján – az olyan ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelésének feladatait látjuk el, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapjá érzékszervi, hallási fo-

gyatékos gyermek; beszéd fogyatékos gyermek; egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek; autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.

Az integráció feltételei óvodánkban:

- ☞ a befogadó pedagógus szemlélete, módszerei, segítőkészsége, kreativitása,
- ☞ utazó gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus jelenléte, segítsége: a befogadásnál, a gyermek fogyatékoságából adódó feladatok meghatározásánál, a fejlődés nyomon követésénél,
- ☞ szülőkkal való szoros együttműködés

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- ☞ a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- ☞ a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Óvodapedagógus feladatai:

- ☞ csak annyi segítség nyújtása, amennyi a gyermek további önálló cselekvéséhez szükséges, - ennek foka természetesen állandóan változó tényező, amihez folyamatosan alkalmazkodni kell,
- ☞ a csoportba való beilleszkedés - elfogadás és elfogadtatás- segítése,
- ☞ szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készítése, individuális módszerek, technikák alkalmazása,
- ☞ a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítése a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – az adott szükséglethez igazodó módszerek, eljárások megválasztása,
- ☞ egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- ☞ alkalmazkodás az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- ☞ együttműködés a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásai, javaslatai beépítése a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben –

teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókinccs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülővel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszédtartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédtartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztésüket mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi

beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. A család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és fejlesztési, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tisztaságjának hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyék lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszédfigyelmetlen gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfigyelmetlenséghez a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló figyelmetlenség módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd használat, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésített beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

2.2 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztését a fejlesztő pedagógus végzi azoknál a gyermekeknél, akiket a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálata alapján fejlesztő pedagógiai megsegítésre javasolt.

A fejlesztő foglalkozások célja a képességek korai fejlesztése, az iskolára való felkészítés, a tanulási képességek megalapozása, javítása, a tanulási és egyéb részképességzavarok kialakulásának megelőzése.

2.3 Kiemelten tehetséges gyermek

A tehetséggondozás megvalósítása a személyre szabott egyéni fejlesztésen keresztül és a tankötelesek számára biztosított Gazdagító – tehetséggondozó Műhelyekben történik.

Gazdagító – Tehetséggondozó Műhelyek

A gyermeki képességek kibontakoztatására és megerősítésére óvodánk gazdagító - tehetséggondozó műhelyeket működtet a tanköteles gyermekek számára.

A műhelyek célja többoldalú tapasztalatszerzési és együttműködési lehetőségen keresztül a gyermeki érdeklődés irányultságának alakítása.

A gyermekek a műhelyekben vegyes összetételű csoportokban vesznek részt, melynek előnyei: lehetőség nyílik más felnőttekkel kapcsolatos interakciókon és csoportokba járó gyermekekkel való együttműködésen keresztül a szociális kompetenciák erősítésére.

A műhelyek típusa választható, módosítható, melyről adott nevelési évben nevelőtestület dönt, figyelembe véve a tanköteles gyerekek számát, irányultságát (csoportszinten) és a műhelyt vezető óvodapedagógus attitűdjét.

Az adott nevelési évet megelőzően olyan műhelytípus bevezetéséről is döntés szülehet, melyet nem tartalmaz Pedagógiai Programunk (anyagszükségletét a költségvetésből rendezzük).

Műhelytípus variációk

Gondolkodó műhely célja:

- ☞ Az észlelési folyamatok és a teljes kognitív szerveződés tökéletesítése
- ☞ Tanuláshoz való pozitív viszony alakítása, erősítése folyamatos visszajelzéssel, dicsérettel, elismeréssel

Táblás játékok műhely célja:

- ☞ Olyan nevelési folyamat megszervezése és feltételeinek biztosítása, melyben a gyermekek gondolkodása, logikai – kombinatorikai képességei fejlődnek; szabálytudatuk – szabálykövetésük erősödik.

Hagyományörző műhely célja:

- ☞ A népi kultúra iránti fogékonyság fejlesztése, a népi kismesterségek felidézése, a hagyomány tisztelete, az ember és a környezet harmóniájának fenntartása.

Drámajáték műhely célja:

- ☞ Az iskolai érettséghez szükséges készségek, képességek alakítása, megerősítése (kudarctűrő képesség-, társas kompetenciák-, önismeret-, kommunikációs- és metakommunikációs készségek-, kreativitás-, gondolkodás-, figyelem-, hallás fejlesztése)

Madarász Ovi műhely célja:

- ☞ A gyermeki, környezetre figyelő, környezettudatos magatartás alapozása a madarakkal kapcsolatos ismeretek szerzésével és azok rendszerezésével.

Magyar néptánc és népi játékok gazdagító műhely célja:

- ☞ „Elvetni” a magot a gyermekek fülébe, lábába, szívébe.

Képzőművész gazdagító műhely célja:

- ☞ Óvodában nem szokványos képzőművészeti technikák bemutatása a gyermeki gondolatok egyéni, újszerű módon történő ábrázolásának támogatása céljából. Képzőművészeti alkotásokkal való ismerkedés.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közé sorolható az a gyermek, aki kiemelten tehetséges: - átlag feletti általános és speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, felkelthető benne a feladat iránti elkötelezettség és erős motiváció. Tehetséges lehet az a gyermek is, aki az átlag feletti általános és speciális képességei mellett több területen elmaradást mutat (pl. szociális képességek, egyes részképességek).

Bizonyos területen különleges, kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek továbbfejlődésének lehetőségét, tehetségük kibontakoztatását a szülőkkel együtt keressük meg.

Óvodapedagógus feladata:

- ☞ Az óvodai élet során a gyermek tehetségigéretének felismerése, gondozása.
  - * A speciális terület fejlesztése a gyermek fejlettségét figyelembe vevő tevékenységek, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával.
  - * Kreativitásának fejlesztése.
  - * Szociális képességek és akarati tényezők fejlődésének támogatása.
- ☞ A szülő folyamatos tájékoztatása, segítése a tehetségpontok elérésére.

2.4 Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Szociálisan hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett és a szülő nyilatkozott, hogy legmagasabb iskolai végzettsége legfeljebb 8 általános – óvodáztatási támogatásban részesül.

A vizsgálatok eredményeit, a szakemberek javaslatait figyelembe véve tervezzük meg egyéni, differenciált fejlesztésüket.

A segítségre szoruló családok problémáit a titoktartási kötelezettség szem előtt tartásával - a gyermekvédelmi felelős bevonásával, nagyfokú tapintattal kezeljük.

Óvodapedagógus feladata

Olyan pedagógiai környezet alakítása, amely segítséget ad a gyermek meglévő hátrányainak csökkentésére, a felzárkóztatásra.

Módszere: egyéni, differenciált fejlesztés

- ☞ Szenzitív időszakok ismeretében a prevenciós fejlesztés (mozgás, beszéd, szenzo-motoros integráció),
- ☞ Gyermekek megfigyelése:
  - * anamnézis ismeretében (koraszülött, ikerterhesség, terhesség és szülés alatti sérülések, kisgyermekkori sérülések, betegségek, magas láz,)
  - * pszichikus okok miatt (pl. szülő-gyermek kapcsolat, lelki trauma: válás, haláleset)
  - * fejlettségük, fejlődésük nyomon követésével.

- ☞ Szükség esetén segítők bevonása (fejlesztőpedagógus, logopédus, orvos, pszichológus,...)
- ☞ Kapcsolattartás a szülőkkel

2.5 Fejlesztőpedagógus feladata

- ☞ Sindelar tanulási képességek vizsgálatával a beiskolázandó gyermekek felmérése
- ☞ mozgásfejlettség mérése szükség esetén, (az előző mérések illetve a csoportban történő megfigyelések eredményeként)
- ☞ a sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése, a befogadó közösség attitűdjeinek alakítása óvodai, csoport és egyéni szinten
- ☞ fejlesztési területek kijelölése, gyermekek prevenció és korrekció fejlesztése egyéni vagy mikro csoportos formában a köznevelési törvényben meghatározottak, az ONOAP, a pedagógiai program és az SNI irányelvek alapján – mozgással, képességfejlesztéssel
- ☞ kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a szakértői véleményekben előírt fejlesztésben közreműködő szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus stb.)
- ☞ felmérései, az óvodapedagógusokkal és az óvodaigazgatóval való egyeztetés alapján a kiemelt fejlesztést igénylő gyermekek nevelése és fejlesztése a neveléssel - oktatással lekötött munkaidőben, - főként a tanköteles korú gyermekek körében és az adott gyermek szakértői véleményében meghatározott területekre kiterjedően
- ☞ óvodapedagógusokkal az eredmények ismertetése, összehasonlítása a csoportban végzett mérésekkel. A felmerülő részképesség zavarok pontosítása, fejlesztés lehetőségeinek megbeszélése
- ☞ támogatás nyújtása az óvodapedagógusoknak a sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztéséhez (a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl), a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozások megvalósításához
- ☞ folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal, logopédussal, esetenként team beszélgetés kezdeményezése egy-egy gyermek fejlődése érdekében,
- ☞ szülőkkel való kapcsolattartás, lehetőség szerint bevonásuk a fejlesztésbe, játékok, mozgások ajánlásával, home training adásával.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Budapest Főváros XII Kerület Hegyvidéki Önkormányzat Településfejlesztési Konceptió 2015 - 2030

<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=25387>

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Gazdasági Program 2015-2019

<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=21327>

Székely Lajos: Az óvodai egészség nevelés elmélete és gyakorlata.

(Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata 1997.)

Székely Lajos: Egészségpedagógia

(Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata - Budapest főváros XVII kerületi Önkormányzat 2005.)

Komplex prevenció óvodai program - Kudarc nélkül az iskolában

(Trefort Kiadó 2004.)

Útravaló /Hagyományoktatás- módszertani füzetek

(Hagyományok Háza Népművészeti Műhely Budapest 2006.)

Tátrai Zsuzsanna - Karácsonyi Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások

(Planétás Kiadó 1997.)

Környezeti nevelés közügy (A kisgyermek könyvek 2.)

(Magyar Pedagógiai Társaság 2009.)

Dankó Ervinné: Nyelvi kommunikációs nevelés az óvodában

(Okker Kiadó 1998.)

Óvodások Környezeti nevelése Szerkesztette: Bihariné dr. Krekó Ilona

(Alapítvány a Magyarországi Környezeti Neveléséért Budapest 1998.)

Kanczler Gyuláné: A környezeti nevelés pedagógiai és pszichológiai alapjai.

(KTM – BTF 1997.)

Falvay Károly: Ritmikus mozgás- énekes játék.

(OP 1990.)

Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár

(Alex- typo 1992)

Székely Lajos: Egészségnevelő dajka

(Budapest 2003)

Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában.

(Fabula Budapest 2001.)

Gósy Mária: Óvónői beszédviselkedés.

(Kátai- Press Budapest 1990)

Útravaló a néphagyomány közvetítésének módszerei az óvodában

(Hagyományok háza Budapest 2006)

FÜGGELÉK: ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSJEGYZÉK

I. Helyiségek

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Csoportszoba	Gyermekcsoportonként (1)	6	6	6	
Tornaszoba, sportszer-tárral	Óvodánként (1)	1	1	1	Fejlesztő tornaszoba
Tornaterem			1	1	
Gyermekágy/fektető tároló	Csoportonként (1)	6		3	1933-ban épült az óvoda
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztőszoba	Óvodánként (1)	1	1	1	Orvosi szobával együtt
Játszóudvar	Óvodánként (1)	1	1	1	
Intézményvezetői iroda	Óvodánként (1) Vezető helyetessel közösen	1	1	1	
Intézményvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában intézményvezető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, településen) 1	1			
Óvodatitkári iroda	Óvodánként (1)	1	1	1	Óvodatitkári
Nevelőtestületi és könyvtárszoba	Óvodánként (1)	1	1	1	Nevelőtestületi szoba
Általános szer-tár/raktár	Óvodánként (1)	1	1	0	Emeleten – nevelői szobában - folyosón
Többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	Óvodánként (1)	1		0	
Orvosi szoba (elkülönítő szoba)	Óvodánként (1)	1	1	1	logopédiai szobával együtt
Könyvtár, fejlesztő szoba			1	1	
Gyermeköltöző	Csoportonként (1)	6	6	4	Földszint:2-2 csoportnak együtt, emeleten külön
Gyermekmosdó, WC helyiség	Gyermekcsoportonként (1) Gyermekcsoportonként 1 WC (fiú, lány)	6	6	4	Földszint:2-2 csoportnak együtt, emeleten külön
Felnőtt öltöző	Épületenként (1)	1	2	2	Óvodapedagógusoknak a nevelői szobában
Felnőtt mosdó	Épületenként (1) Emeleti szintenként (1)	1	2	4	Földszinten: 3 Emeleten: 1

Felnőtt WC helyiség	Épületenként (1) Emeleti szintenként (1)	1	2	4	Földszinten: 3 Emeleten: 1
Felnőtt zuhanyozó	Óvodánként (1)	1	2	2	Földszinten: 2
Mosó-, vasalóhelyiség	Óvodánként (1)	1	1	1	
Szárítóhelyiség	Óvodánként (1)	1	0	0	
Felnőtt étkező	Óvodánként (1)	1	1	1	nevelői szobában kialakítva
Melegítő konyha	Óvodánként (1)	1	1	1	
Tálaló - mosogató	Óvodánként (1) Emeleti szintenként (1)	1	2	2	
Mozgássérült WC, mosdó			1	1	Földszinten: 1
Karbantartó műhely	Épületenként (1)	1	1	1	
Ételhulladék tároló	Épületenként (1)	1	1	1	Kukatárolóval együtt
Tisztítószer raktár			1	1	

1. Csoportszoba

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Óvodai fektető	Gyermeklétszám szerint	150	150	161	
Gyermekszék	Gyermeklétszám szerint	150	150	184	
Gyermekasztal	Gyermeklétszám figyelembevételével	30	30	30	
Fényvédő függöny	Ablakonként, az ablak lefedésére	6	6	4	
Szőnyeg	Gyermekcsoportonként a padló 1/5 – e	12	12	12	
Játéktartó szekrény, polc	Csoportszobánként (2)	12	12	12	
Fektető tároló	Valamennyi gyermekágy tárolására	6	6	6	
Élősarok állvány	Gyermekcsoportonként (1)	6	6	6	
Textil tároló és foglalkozási eszköz tároló szekrény	Gyermekcsoportonként (1)	6	6	6	
Edény és evőeszköz tároló szekrény	Gyermekcsoportonként (1)	6	6	6	
Szeméttartó	Gyermekcsoportonként (1)	6	6	6	

Tornaterem, fejlesztő tornaszoba

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Tornapad	2 db	2	2	2	
Tornaszőnyeg	1 db	1	1	4	

Bordásfal	2 db	2			
Mozgáskultúra fejlődését segítő eszközkészlet	1 db	1	1	1	Mozgáskotta
Ugrószekevény		-	1	1	
Zsámoly		-	3	3	
BOLA sportszer		-	2	2	
Magasugró állvány		-	2	2	
Speciális eszköz	WESCO	1	1	1	
Testhenger				1	Készlet
Gát készlet				2	
Gördeszka				2	
Koordinációs létra				2	

Logopédiai foglalkoztató és – elkülönítő

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
A fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességeket fejlesztő eszközök					
Tükör	1 db	1	1	1	
Asztal	1 db	1	1	1	
Szék	2 db	2	4	4	
Szőnyeg	1 db	1	1	1	
Polc	1 db	1 db	1db	1db	
Egyéni fejlesztő szoba					

Játsszóudvar

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Kerti asztal	Gyermekcsoportonként (1)	6	6	6	
Kerti pad	Gyermekcsoportonként (2)	12	6	6	
Babaház	Gyermekcsoportonként (1)	6	2	2	
Udvari homokozó	Gyermekcsoportonként (1)	6	2	2	
Takaró – háló	Homokozó lefedésére: minden homokozóra	2	2	1	
Mozgáskultúrát fejlesztő eszközök				6	

Terasz

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
	Bordásfal			4	
	Tricikli		2	2	
	Pad			2	

	Libikóka - műanyag			2	
	Homokozó - műanyag			1	

Intézményvezetői iroda

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Íróasztal + szék	1 – 1 db	1-1	1- 1	1-1	
Tárgyalóasztal, székekkel	1 db	1	1	1	Nevelői szobában
Szék	2 db	2	2	3	
Telefon	1 db	1	1	1	
Fax	1 db	1	1	0	
Könyvszekrény	1 db	1	1	1	
Iratszekrény	1 db	1	1	2	
Elektronikus adathordozó szekrény	1 db	1			
Számítógép, internet	1 db	1		1	
Számítógépasztal és szék	1 – 1 db	1-1	1- 1	1- 1 1	
Fiókos szekrény			1	2	

Intézményvezető-helyettesi és óvodatitkári iroda

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Íróasztal		1	1	1	
Szék		2	2	3	
Számítógép asztal	1 db	1	1	1	
Számítógép	1 db	1	1	1	
Telefon	1 db	1	1	1	
Számítógép nyomtató	1 db	1	1	2	

Nevelőtestületi szoba – többcélú helyiség

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Fiókos asztal –eszköz előkészítő	1	1	1	1	
Szék	Pedagógus létszám szerint	14	14	20	
Könyvtári dokumentum	500	500	500	100+ 600	Csoportokban
Könyvszekrény	2	2	2	1	Fejlesztő szobában +2
Fénymásoló	1	1	1	2	
Tárgyalóasztal	(többcélú helyiségben 1)			3	

Könyvszekrény		1	1	1	
Laptop	csoportonként 1	0	0	6	
Nyomtató-fénymásoló				1	
Televízió		0	0	1	
Tükör		1		1	

Egyéni fejlesztő szoba - könyvtár

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Gyermekasztal				1	
Gyermekszék				3	
Szőnyeg				1	
Polcok				2	
Fejlesztő eszközök, játékok					Szükség szerint
Könyvtári dokumentum	Szakirodalom	500	600	600	
	Folyóirat	5	5	5	
	Mesekönyv	300	300	300	
	Közlöny (jogsabályok)	2	2	2	
Könyvszekrény				3	

Gyermeköltöző

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Öltözőrekesz/polc	Gyermeklétszám figyelembe vételével			150	
Ruhatároló, fogas	Gyermeklétszám figyelembe vételével		150	150	
Öltözőpad	Gyermeklétszám figyelembe vételével			25	padonként 6 gyermek

Gyermekmosdó, WC helyiség

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Törülköző tartó (emeleten)	Gyermeklétszám figyelembe vételével		50	50	A földszinten papírtörülköző adagoló van.
Papírtörülköző adagoló				5	
Szappanadagoló	Mosdókagylónként (1)	19	19	19	
Fali tükör	Mosdókagylónként (1)	19	19	19	
Rekeszes fali polc (fogmosótartó)	Gyermeklétszám figyelembe vételével	6	6	6	

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Egyéni tisztálkodó szerek	Felnőtt és gyermeklétszám szerint (1)	150	150	150	
Fésűtartó, ruhakefe	Csoportonként	6	6	6	
Törölköző (emeleten)	Gyermeklétszám szerint 3 db	450	150	150	A földszinten papírtörölközőt használunk
Abrosz	Asztalonként 3 db	90	90	112	
Takaró	Gyermeklétszám szerint	150	150	150	
Ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeklétszám szerint 3 db	450		150	Szülők biztosítják

IV. Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Szennyes ruha – tároló	Óvodánként (1)	1	1	1	Mosókonyhában
Mosott ruhatároló	Óvodánként (1)	1	1	1	Dajkák öltözőjében
Mosógép	Óvodánként (1)	1	1	1	
Szárítógép				1	
Vasaló	Óvodánként (1)	1	2	2	
Vasaló állvány	Óvodánként (1)	1	1	2	
Szárító állvány	Óvodánként (1)	1	1	2	
Takarítóeszközök	Óvodánként (1)	1	2	2	
Kerti munkaeszköz	Ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna	1-1	1-1	1-1	
Hűtőgép	Óvodánként (1)	1	2	2	
Porszívó	Óvodánként (1)	1	2	2	
Varrógép				1	
Interlock				1	
Szeletelő gép				2	
Fűnyíró				1	
Sövényvágó				1	
Mikrohullámú sütő				5	

V. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Mozgásos játékok					
<i>Épületben</i>					
	Billegők		6	6	
	Libikóka		4	4	

	Forgótölcser		4	2	
	Ugráló labda		4	4	
	Léglabda		25	30	
	Szivacs labda		25	25	
	Maroklabda		25	25	
	Medicin labda		2	2	
	Tüskelabda		25	25	
	Kosárlabda		2	2	
	Focilabda		2	6	
	Babzsák		25	25	
	Ugrókötel		25	25	
	Körkötel		1	1	
	Tornabot		25	25	
	Tornaszalag		25	25	
	Gumiszalag		25	6	
	Karika nagy		25	25	
	Karika közepes		25	25	
	Karika kicsi		25	25	
	Trambulin		2	2	
<i>Udvaron</i>					
	Lépegető		4	4	
	Röplabdaháló		1	1	
	Foci kapu		2	2	
	Homokozó készlet		12	12	
	Mászókötel		2	2	
	Mászó létra		2	2	
	Sportmászókák	2	2	2	
	Csúszda	1	1	1	
	Rugós játék			3	
	Libikóka	3	3	3	
	Kerékpár		4	4	
	Tricikli		2	2	
	Roller		2	2	
Építő-konstruáló játék					
	Fakocka készlet (csoportonként 1)	6	6	6	
	LEGO-DUPLO készlet	6 - 6	6 - 6	6 - 6	
Szabályjáték					
	Társasjátékok (csoportonként 6)	24	24	24	
	Kártyajátékok		12	12	
Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Dramatizálás, bábo- zás					
	Bábparaván (csop. x 1)	6	6	6	

	Maszkok, jelmezek		2	2	
	Bábok (csoportonként 1 készlet)	6	6	6	
Szerepjáték					
	Babaágy	6	6	6	
	Babakonyha szekrény	6	6	6	
	Babaszobai asztal		6	6	
	Babaszobai szék		12	12	
	Orvosos	6	6	6	
	Kiegészítő eszközök - jelmezek	6	6	6	
Ének, zene, énekes játékok					
	ORFF hangszerkészlet		1	1	
	Metalofon, xilofon		6	6	
	Dob		6	9	
	Triangulum		12	12	
	Ritmusbot (pár)		12	12	
	Metronóm		2	1	
	Hangvilla		6	6	
	Cintányér		12	12	
Anyanyelvi nevelés					
	Mesekönyv		120	120	
	Képes anyanyelvi készlet		1	1	
	Anyanyelvi szintmérő		1	1	
	GMP		1	1	
Vizuális nevelés					
	Reprodukciók		6	6	
	Festőállvány		2	2	
	Kombinált rajztábla			2	
	Égetőkemence		1	1	
	Agyagzó korong		1	2	
	Ollók		60	60	
	Formakinyomók		12	12	
Hagyományőrzés					
	Szövőkeret		4	4	
	Körmönfonó		10	10	
	Maskarák (készlet)		1	1	
	Népi tánchoz szoknya		15	30	
	Népi tánchoz mellény		15	15	

Eszköz, felszerelés	Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Külső világ tevékeny megismerése				
		2	2	
		2	2	
		1	1	
		1	1	
		1	1	
		1	1	

	Flupi program			1	
	Terepaszta - szőnyeg		4	4	
	Eladó pult		2	2	
	Tankert		1	1	
	Veteményes		1	1	
	Nagyító		24	24	
	Mikroszkóp		3	3	
	Távcső		2	2	
	Bogárnéző		25	25	
	Nagy bogárnéző		4	4	
	Fejlesztő játékok		24	24	
	Határozó könyvek		48	48	
	Közlekedési lámpa		1	1	
	Minimat készlet		1	1	
	Logikai készlet		24	24	
	Fejlesztő játékok		24	24	
	Mágnestábla		6	6	
	Szögestábla		24	24	
	Színes rudak		24	24	
	Mérleg		6	6	
	Tükör		24	24	
Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Értelmi képességet fejlesztő játékok					
	Logikai játékok		24	24	
	Memória		12	12	
	Puzzle		12	12	
	Képes lottó		24	24	
	Érzékelést fejlesztő játékok		24	24	
	Dominó		12	12	
Munka jellegű tevékenység					
	Kerti szerszámkészlet		12	12	
	Círokseprű			6	
	Kis söprű, lapát		6	6	
	Locsolókanna		6	6	

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök					
Video	Óvodánként 1	1	1	1	
Videokamera			1	1	
Fényképezőgép			1	1	
Televízió	Óvodánként 1	1	1	1	
CD lejátszó	3 csoportonként 1	2	6	6	
Diavetítő	Óvodánként 1	1	2	2	
Vetítővászon	Óvodánként 1	1	2	2	
Hangszer pedagógusoknak	Óvodánként 1	1	1	2	Hegedű
Hangszer gyermekeknek	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiség	50	50	50	

Speciális eszközök				
Spirálozó gép			1	1
Vágógép			1	1
Lamináló			1	1

VI. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

Eszköz, felszerelés	Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Hallási fogyatékosok (hallássérült) gyermek				
Dallamíró				*Szükség esetén kerül beszerzésre, a gyermek szakvéleményének megfelelően
Vezetékes, vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1			
Szurdologopédiai eszközök	1			
Hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	1	1	1	
Nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	1	1	1	
A különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	1	1	1	
Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban				
tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1			*Szükség esetén kerül beszerzésre, a gyermek szakvéleményének megfelelően
logopédiai alapkészlet	csoportonként 1			

*A gyermek szakvéleményét figyelembe véve kerül beszerzésre.

VII. Egészség – és munkavédelmi eszközök

Eszköz, felszerelés		Törvényi előírás	Program szerint	Meglévő állomány	Megjegyzés
Ételminta-vétel készlet	Konyhánként 1	2	2	2	
Mentőláda	Óvodánként 1	1	1	2	Közegészségügyi előírásoknak megfelelően
Gyógyszer-szekrény	Óvodánként 1	1	1	1	
Tűzoltó készülék	Tűzvédelmi Szabályzat szerint			8	
Munkaruha	Mt.-Kjt.-SZMSZ szerint				
Védőruha	Mt.-Kjt.-SZMSZ szerint				
Munkavédelmi felszerelések	Munkavédelmi Szabályzat szerint				